

EDINOST

206 Adelaide St. W.

Toronto 1, Ont.

“Authorized as second class mail,

Post Office Department, Ottawa”

Edinost

BOJ PROTI PREOSTANKOM
FAŠIZMA — PROTI ČRNI
AKCIJI — JE BOJ ZA MIR IN
VARNOST V SVETU!

CENA NAROČNINI:
Za Kanado in USA.
Za eno leto \$3.00
Za pol leta 1.75

Let. 6. Št. 253.

Cena 5 c.

NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

TORONTO, ONTARIO WEDNESDAY, FEBRUARY 25TH. 1948.

Price 5c.

Vol. 6. No. 253.

Amerika prizadeva veliko škodo gospodarstvu Jngoslavije

New York — (Tanjug) — Na zasedanju Sveta Varnosti dne 16. januarja je govoril Jože Vilfan zastopnik Jugoslavije, o vrnitvi zlatih rezerv, katere zadržuje vlada Združenih držav.

On je dejal med drugim, — “da so do sedaj vsi napor Jugoslavije za vrnitev teh rezerv brezuspešni. Z zadrževanjem teh rezerv katere je Jugoslavija zaupala so Združene države prekršile vse moralne obveznosti.

Posledica takega zadržanja od strani Združenih držav, je da se nahaja Jugoslavija v težavnejšem gospodarskem položaju. Dovolj je samo naglasiti, da materialna škoda, katere je bila prizadejana Jugoslaviji med vojno z pustošenjem in ropanjem kapitalnega blaga znaša do 9.1 milijard dolarjev. Ta škoda je 7.2 krat večja kot so jo trpele Združene države tekom vojne.

Celo bolj tragična je izguba 1,700,000 življenj, kar pomeni, da je bil vsak 9 jugoslovanski državljani ubit. Očitno je, da vsled takega stanja je potrebno Jugoslaviji uvažati različne surovine, pol izgotovljeno blago in stroje iz inozemstva.

Z zadrževanjem okrog 50,000,000 dolarjev jugoslovanske lastnine, ameriška vlada omejuje mogočnost, da bi Jugoslavija rabila ta denar, da si uvažata, kar ji je nujno potrebno.

Direktno škoda vsled zadrževanja teh rezerv po ameriški vladi znaša do sedaj okrog 15,000,000 dolarjev, ker je kupna moč jugoslovanskega zlata vsled maraščajih cen padla za nekako okrog te svote. Poleg tega je zadrževanje tega zlata prisililo Jugoslavijo, da je morala izvažati stvari, katere sama krvavo potrebuje, da si dvigne življenjski standart.

Nato se je obrnil ter govoril o pomoči, ki se je delila potem, ko je UNRRA prenehala poslovati. Tudi tukaj se je diskriminiralo proti Jugoslaviji. Ko je Jugoslavija brez vsake pomoči z velikimi žrtvami njenih narodov junško podzela program obnove, so Združene države odklonile vrniti Jugoslovansko last in diskriminirale proti njej na vsakem koraku. Nikakega dvoma ni, da je v ozadju tega in še raznih drugih stvari, katere povzročajo Jugoslaviji težave, skrito zadržanje Združenih držav — zadržanje surovega prtiška za dosego svojega političnega

Krepki udarec Trumanovi doktrini

KANDIDAT TRETJE STRANKE ZMAGAL Z OGROMNO VEČINO

New York, (AP) — Kandidat ALP, Wallace-ove tretje stranke je z ogromno večino zmagal v Bronx-u pri izvanrednih kongresnih volitvah. Dobil je 22,697 glasov v 159 voliških 42. volilnega okraja, to je več kakor so dobili vsi nasprotni kandidati skupaj. Distrikt je bil trdnjava Edvarda J. Flynn-a, voditelja demokratične stranke (sedaj Trumanove stranke), katere je za te volitve vodila brezupno in živo kampanjo, da se izvoli njen kandidat in utrdi Trumanovo doktrina. Toda vsi napor so bili zaman. Zavedni volilci Bronx-a so pokazali svojo voljo ter si izbrali pravo smer ter temeljito porazili vse nasprotnike ljudstva, miru in resnične demokracije.

Kako zalostno je propadla reakcija v teh poskusnih volitvah, kažejo rezultati. Kandidat Trumanove stranke, Karl Propper, je dobil 12,578 glasov, Dean Alfange, liberal, 3,840; Joseph de Nigris, od republikanske stranke 1,482.

Ogromna večina Leo Isacson-ove volilne zmage je presenečenje za reakcijo. Volilno okrožje je pošiljalo demokratične kandidate v kongres že več let po vrsti in Karl Propper, se je računalo, da je vplivna oseba, ki bo odnesla zmago.

“Demokrati” (Trumanova stranka) so se poslužili Roosevelt-ovega dobrega imena ter poslali vdovo Mrs. Franklin D. Roosevelt, da s

PREVOZ POSMRTNIH OSTANKOV 700 AMERIŠKIH LETALCEV IZ JUGOSLAVIJE V DOMOVINO

Na dan 21. januarja t. l. opoldne so odpeljali v domovino posmrtno ostanke približno 700 ameriških letalcev, ki so padli med drugo svetovno vojno v bojih proti fašističnim osvajačem.

Slovesu so prisostvovali minister za zunanje zadeve FLRJ Stanoje Simić, general-lajtnant Savo Drljevič in jo postavili na katafalk, sta izkazali častna četa in vojaška godba, ki sta bili razvrščeni pred vagoni s posmrtnimi ostanke 700 ameriških letalcev, vojaško čast. Na katafalk so položili vence v imenu JA general-major Miloje Milojevič, v imenu komande letalstva general-major Vladimir Matetič, minister za zunanje zadeve Stanoje Simić ter predstavniki Zveze borcev narodnoosvobodilnega boja Dobriroje Radosavljevič, Velja Stojnić in drugi.

Slovesnosti so se udeležili tudi

veleposlednik ZDA v Beogradu Cavendish Canon z osobjem veleposlanstva ter predstavniki diplomatskega zbora v Beogradu.

Ko je zaigrala vojaška godba ameriško in vojaško himno, je imel general-lajtnant Savo Drljevič v imenu JA govor, v katerem je dejal: “S spoštovanjem se poslavljamo od posmrtnih ostankov sinov delovnega ameriškega ljudstva, ki so dali svoje življenje v naši domovini in v boju proti skupnemu sovražniku — nemškemu fašizmu. Sveto so in vredne spoštovanja žrtve, ki so jih dali svobodoljubni narodi v pretekli osvobodilni vojni proti fašističnim zavojevalcem, zakletim sovražnikom demokracije, svobode in napredka človeštva. Težko si je tudi zamisliti, kako tragedija bi zadel ves človeški rod, če bi nemški fašizem premagal silo demokracije in napredka. Zaradi skupne nevarnosti je bila

ustvarjena v pretekli osvobodilni vojni borbeno zveza vseh svobodoljubnih narodov proti fašističnim zavojevalcem in zaslužnjem.

Tako skovano zavezništvo in enotnost pri narodih in borbah demokracije bloka v pretekli osvobodilni vojni je bilo eden izmed glavnih elementov v boju za zmago nad nemškim fašizmom. Tudi v povojnem obdobju je potreba po ohranitvi zveze svobodoljubnih narodov in preživelih borcev osvobodilne vojne še vedno aktualna. Tudi danes imajo vsi svobodni narodi iste interese in sicer borbo za resnični mir in pravo demokracijo ter proti vsaki novi vojni, vojnim hujskačem in izvajalcem novih imperialističnih osvajanj. “Preživeli borci iz druge svetovne vojne ter vsi svobodoljubni narodi morajo biti danes v boju za mir in demokracijo, za enakopravnost in svobodo vseh narodov glavna in odločilna sila, kakor so bili v pretekli vojni pri uničevanju fašizma. Tako bodo tudi splošni zaobljubo proti padlim tovarišem od

katerih posmrtnih ostankov se danes poslavljamo.”

V poslovnem govoru je ameriški veleposlanik Canon dejal: da se pridružuje zadnjemu pozdravu jugoslovanskih oboroženih sil mrtvim vojnim tovarišem 700 letalcev, katerih posmrtno ostanke so prenesli iz vseh delov Jugoslavije, in katere so preprosti kmetje v času ko so bili sami pod terorjem sovražnika, s spoštovanjem pokopali. Organi ameriške službe za registriranje grobov so prenesli s pomočjo jugoslovanskih oblasti posmrtno ostanke padlih letalcev iz oddaljenih krajev v Beograd in jih začasno pokopali na obronkih Topčidera.

“Zahvaljujem se jugoslovanski vladi — je rekel nadalje veleposlanik g. Canon Cavendish, — oficirjem in vojakom JA., ki so pomagali pri tem delu, in ljudstvu Jugoslavije za njegovo dragoceno pomoč in ljubeznivo pozornost.”

Po govoru ameriškega veleposlanika so prenesli oficirji JA., raket v vagon, vojaška godba pa je zaigrala posmrtno koračnico.

Na dan 21. januarja t. l. opoldne so odpeljali v domovino posmrtno ostanke približno 700 ameriških letalcev, ki so padli med drugo svetovno vojno v bojih proti fašističnim osvajačem.

Slovesu so prisostvovali minister za zunanje zadeve FLRJ Stanoje Simić, general-lajtnant Savo Drljevič in jo postavili na katafalk, sta izkazali častna četa in vojaška godba, ki sta bili razvrščeni pred vagoni s posmrtnimi ostanke 700 ameriških letalcev, vojaško čast. Na katafalk so položili vence v imenu JA general-major Miloje Milojevič, v imenu komande letalstva general-major Vladimir Matetič, minister za zunanje zadeve Stanoje Simić ter predstavniki Zveze borcev narodnoosvobodilnega boja Dobriroje Radosavljevič, Velja Stojnić in drugi.

Slovesnosti so se udeležili tudi

veleposlednik ZDA v Beogradu Cavendish Canon z osobjem veleposlanstva ter predstavniki diplomatskega zbora v Beogradu.

Ko je zaigrala vojaška godba ameriško in vojaško himno, je imel general-lajtnant Savo Drljevič v imenu JA govor, v katerem je dejal: “S spoštovanjem se poslavljamo od posmrtnih ostankov sinov delovnega ameriškega ljudstva, ki so dali svoje življenje v naši domovini in v boju proti skupnemu sovražniku — nemškemu fašizmu. Sveto so in vredne spoštovanja žrtve, ki so jih dali svobodoljubni narodi v pretekli osvobodilni vojni proti fašističnim zavojevalcem, zakletim sovražnikom demokracije, svobode in napredka človeštva. Težko si je tudi zamisliti, kako tragedija bi zadel ves človeški rod, če bi nemški fašizem premagal silo demokracije in napredka. Zaradi skupne nevarnosti je bila

ustvarjena v pretekli osvobodilni vojni borbeno zveza vseh svobodoljubnih narodov proti fašističnim zavojevalcem in zaslužnjem.

Tako skovano zavezništvo in enotnost pri narodih in borbah demokracije bloka v pretekli osvobodilni vojni je bilo eden izmed glavnih elementov v boju za zmago nad nemškim fašizmom. Tudi v povojnem obdobju je potreba po ohranitvi zveze svobodoljubnih narodov in preživelih borcev osvobodilne vojne še vedno aktualna. Tudi danes imajo vsi svobodni narodi iste interese in sicer borbo za resnični mir in pravo demokracijo ter proti vsaki novi vojni, vojnim hujskačem in izvajalcem novih imperialističnih osvajanj. “Preživeli borci iz druge svetovne vojne ter vsi svobodoljubni narodi morajo biti danes v boju za mir in demokracijo, za enakopravnost in svobodo vseh narodov glavna in odločilna sila, kakor so bili v pretekli vojni pri uničevanju fašizma. Tako bodo tudi splošni zaobljubo proti padlim tovarišem od

“V aprilu se bo več sto kanadskih hišnih gospodinj od obrežja do obrežja sestalo v Ottawi ter bodo predložile pred vlado MILIJON podpisov z zahtevo, da se ponovno upostavi nadzorstvo in da naplačilo (subsidijs) kjer je potrebno. Zveza hišnih gospodinj v Torontu je v kampanji za 200,000 podpisov kot njen del za POHOD MILJONE IMEN v Ottawo. V času ko bodo gospodinj v Ottawi se bo skušalo združiti vse skupine v Vse-Kanadsko Zvezo potrošnikov.

Millard podpira največje sovražnike delavstva

Timmins — C. H. Millard nacionalni direktor Enotnih jeklarskih unij (CCL) se je razkril zadnji teden kot “podpornik enega največjega sovražnika delavcev”, ko je potrdil izjavo, ki jo je nedavno izrekel ameriški senator Robert A. Taft namreč da ameriški delavski voditelji “prehajajo” v Kanado da se tako izogne ameriškem preganjanju po Taft-Hartley-jevem zakonu, kot kumunisti. Enaka izjava je bila nedavno izrečena po zlatih baronih v Severni Ontario in Quebec v namenu da se zaustavi kampanja za zvišanje plač, katero je podvela rudarska in topilniška unija.

Vrhovni uradniki rudarske in topilniške unije zbrani na seji v Salt Lake City, Utah so ožigosali Millardovo izjavo kot zlonamerno bedarijo ter izjavili: “da ne more biti pametnega motiva za razumevanje delavskega voditelja — bodisi ako je komunist ali ne — zapustiti Združene države in iti v Kanado vsled Taft-Hartley akta”. Voditelji rudarske in topilniške unije niso kršili tega zakona, in “ako bi ga tudi kršili je malo verjetno, da bi se izognili posledic s tem, da preidejo kanadsko mejo.”

Predsednik Filip Murray, voditelj Millardove unije se ravno zdaj nahaja pod obtožbo, da se zoperstavlja nekaterim členom tega zakona. Millard s svojo bedasto opazko dela velike krivice najuglednejši žrtvi Taft-Hartley-vega zakona do danes — Filip Murray-u — “Morda bomo jutri črtili v časopisu, da je ta okorni razdiralec delavske enotnosti, Millard, obsodil Murray-a kot komunist, ali mu bo pa nudil podzemeljsko zatočišče za mejo v Kanadi.” so dejali višji uradniki UMMSW unije.

Svečana poslovitev od zemeljskih ostankov 700 ameriških letalcev na Beograjskem kolodvoru.

Samí so si pritisnili pečat sramote

FRANCE BEVK:

V nedeljo dne 4. januarja je bilo na Opčinah pri Trstu zborovanje partizanov Tržaškega ozemlja. Številna tržaška policija, ki je spremljala ta dogodek n a način, kakor smo ga bili Primorci vajeni v prvi dobi fašizma, je ves dan zaman prežala na kak incident. Ker ji discipliniranost naših borcev ni dala niti najmanjšega povoda za kak nastop, je po končanem zborovanju aretirala devet in dvajset partizanov. Vzrok? Ker so brez dovoljenja nosili partizansko uniformo, dasi so nekateri izmed njih imeli le titovko z rdečo zvezdo. Te borce so nato kot zločince odvedli v tržaške zapore, da jih par dni pozneje postavijo pred vojaško sodišče.

To so suha dejstva, ki že sama po sebi dovolj glasno govorijo. Ako bi hotel do dna osvetliti ozadje tega dejanja, ki nima primere, bi moral napisati celo knjigo.

Kateri izmed obtoženih tovarišev, ki se je pred leti s prezirom smrti boril proti fašizmu, si je takrat le v sanjah mislil, da se bo moral kdaj zaradi nošnje partizanske uniforme zagovarjati pred sodniki, ki so bili v tistih dneh naši zavezniki? Le tisti tovariši, ki so z bistrim očesom gledali na dogajanja, so že tedaj opazili mnoga znamenja, ki so očito kazala na to. Partizansko gibanje je bilo že takoj splošno trn v peti zapadnim imperializmom, ki so zasledovali svoje posebne cilje.

Vendar se takrat v skupnem boju niso upali pokazati odkritega sovraštva. Vedeli so sicer, da se naše ljudstvo zavestno bori za svoje pravice, a so do konca upali, da jih bo mogoče oslepiti za dragocene pridobitve krvave borbe. Toda, ko se je izkazalo, da naše

ljudstvo noče igrati vloge hlapca v službi tujih koristi, ampak zahteva priznanje svojih težko priborjenih pravic, so padli vsi obziri.

Angleži in Američani so bili sprejeti od prebivalstva kot enakopravni zavezniki in prijatelji. Toda oni niso prišli k nam kot zaveznikom in prijateljem, ampak kot zavojevalci, ki so hoteli ohraniti Trst in Julijsko krajino kot vrata za svojo ekspanzijo na Balkan in v Srednjo Evropo. Kdor se je upiral tem njihovim načrtom, so ga imeli za sovražnika. In tako gledajo na demokratično množico tržaškega ozemlja, posebno pa na partizane, ki branijo svoje pridobitve, kot na sovražnike in z njimi tudi ravnaajo kakor s sovražnikom. Oprirajo se na peščico reakcije, ki jim je pripravljena hlapčevati.

Primorsko ljudstvo ne bo nikoli pozabilo, kar je doživelo v zadnjih dveh letih in kar še danes doživlja. V imenu lažne demokracije je bila tlačena volja ljudstva, ki je zahtevalo svoje naravne pravice in si je hotelo samo krojiti svoj usodo. In dasi je bilo tržaško vprašanje rešeno proti duhu pravičnosti, je bilo demokratično prebivalstvo pripravljeno spriznati se s krivično rešitvijo, da s tem da svoj doprinos miru v svetu. Toda izkazalo se je, da so imperialisti nasprotni tudi ustanovitvi svobodnega tržaškega ozemlja, dasi je to otrok njihove diplomacije. Kdo je kriv, da ne pride do normalizacije razmer v Trstu? — Kdo načrtno odlašja z imenovanjem tržaškega guvernerja? Gotovo ne tržaške demokratične množice, ki si vroče želijo mirnega sožitja in krutega. Krive so imperialistične sile, ki ne marajo zapustiti Trsta, ker čutijo, da bodo po demokratičnih množicah ogroženi njihovi temni

cilji.

Tem demokratičnim množicam velja vse njihovo sovraštvo. Na stotine je primerov, ki kažejo kako je bilo načrtno ovirano delo njihovih organizacij in ustanov. To sovražno ravnanje se je stopnjevalo posebno po ustanovitvi Tržaškega ozemlja v nasprotju s pričakovanjem, da bo to ozemlje končno deležno demokratične ureditve v smislu statuta. Prepovedano je bilo delovanje Rdečega križa in socialnega skrbstva, ki sta lajšala življenje bednih, posebno invalidov in sirot osvobodilne borbe. Antifašističnim ženam je bilo prepovedano praznovanje dneva miru, kar se ni zgodilo nikjer drugod na svetu. Demokratično ljudstvo je bilo po načrtu odrinjeno od oddaj tržaškega radia. Ne bom podobno omenjal primerov, ko so bile demokratske organizacije in ustanove vržene na cesto. Ne morem pa prezreti dejstva, da se Slovensko narodno gledališče že tretje leto zaman bori za gledališko dvorano.

K vsemu temu se kot višek pridružujejo dejanski napadi na demokratske ustanove in na demokratsko prebivalstvo. Kaj naj rečemo k pozivom oblasti, da naj naše ljudstvo pomaga vzdrževati javni red, ko pa policija ne ustavi dovolj energično proti pravi kalilec miru. Saj imamo primer, ko so fašisti za svoja zla dejanja prejeli zelo nizke kazni, medtem ko je po delavcih, ki so se uprli nasilju, udarila “pravica” z vsvo silo. Ali se naj torej čudimo, da se v Trstu množijo fašistični streli iz zasede in metali bomb? Ta splošna gonja proti demokratičnim množicam je dobivala v zadnjem času posebne ostre oblike, kadar je šlo za partizane. Še ni (Dalje na 4 str.)

Hišne gospodinjje ne verjamejo Abbottu

VSA ZNAMENJA KAZEJO DA SE BODO CENE SE DVIGALE, AKO VLADA NE PODVZAME MERE IN USTAVI NAVIJANJE CEN

Toronto; — “Izjava finančnega ministra Abbott-a v Brantford, Ont. da bodo cene živilskim potrebščinam počele iti navzdol, radi znižanja cen nekaterim predmetom v ZDA je enostavna in nevarna nespačet, katere ima namen ustvariti iluzijo med kanadskim ljudstvom, da nadzorstvo nad cenami ni potrebno — je dejala Mrs. Helen Weir predsednica kampanje podpisov s katerimi naj bi se prisililo vlado, da upostavi ponovno nadzorstvo nad cenami, ki jo vodi Zveza kanadskih hišnih gospodinj. — Vsa znamenja kažejo, da se bodo cene dvignile še višje in višje, ako vlada ne podvzame mere in upostavi nadzorstvo nad cenami ter kaznuje navijalce cen — dobičkarje. Mr. Abbott si pa samo s svojo izjavo žvižga v temi da si dela pogum. Vlada pa zavzema ravno napačno smer, katere vodi v zvišanje cen živilskim potrebščinam.

“Ako se bodo prevozne pristojbine zvišale za 30% je naravno, da bo to zvišalo cene.

“Ako se bo dovolilo zvišanje stanarine na trgovske lokale, bo tudi to kmalu udarilo potrošnike. “Uvozna omejitev je tretji faktor, kar bo pognalo cene višje, pri sadju in zelenjavi. Hišne gospodinjje so prepričane, da bi se omejitve uvoza morala odstraniti, in ob istem času bi morala vlada podvzeti mere proti trgovcem na debelo (wholesalers), kateri so krivi dobičkarstva.

“Mr. Abbott bi se rad očitno zanesel na borzo v Združenih državah, ki sama tava po temi, da bi določil kanadsko življensko stanje. Mi v Kanadi smo pa prepričani, da se moremo zaneesti le na pamenten sistem nadzorstva, katero bi ustavilo dobičkarstvo in uravnalo cene na primeren ravni.

“Končno pa tudi ni nikakršnih dokazov za mnenje, da bo znižanje cenam v Združenih državah imelo večji vpliv na položaj v Kanadi. Cene mlilo so se znižale za 5c. v Združenih državah zadnji teden, a kanadski izdelovalci mila so izjavili, da nimajo namen posnemati Združenih držav. Vodstvo takozvanih “chain stores” je istokotno izjavilo, da znižanje cen južno od meje ne bo vplivalo na kanadske cene do nikakšne večje mere.

“Skrivne želje Mr. Abbott, morejo ustvariti nevarne iluzije. Čas je da sprevodi resnico in podvzame mere ter vnovič upostavi nadzorstvo nad cenami stvarjem, ki so potrebne za življenje.

Hišne gospodinjje ne verjamejo Abbottu

VSA ZNAMENJA KAZEJO DA SE BODO CENE SE DVIGALE, AKO VLADA NE PODVZAME MERE IN USTAVI NAVIJANJE CEN

Toronto; — “Izjava finančnega ministra Abbott-a v Brantford, Ont. da bodo cene živilskim potrebščinam počele iti navzdol, radi znižanja cen nekaterim predmetom v ZDA je enostavna in nevarna nespačet, katere ima namen ustvariti iluzijo med kanadskim ljudstvom, da nadzorstvo nad cenami ni potrebno — je dejala Mrs. Helen Weir predsednica kampanje podpisov s katerimi naj bi se prisililo vlado, da upostavi ponovno nadzorstvo nad cenami, ki jo vodi Zveza kanadskih hišnih gospodinj. — Vsa znamenja kažejo, da se bodo cene dvignile še višje in višje, ako vlada ne podvzame mere in upostavi nadzorstvo nad cenami ter kaznuje navijalce cen — dobičkarje. Mr. Abbott si pa samo s svojo izjavo žvižga v temi da si dela pogum. Vlada pa zavzema ravno napačno smer, katere vodi v zvišanje cen živilskim potrebščinam.

“Ako se bodo prevozne pristojbine zvišale za 30% je naravno, da bo to zvišalo cene.

“Ako se bo dovolilo zvišanje stanarine na trgovske lokale, bo tudi to kmalu udarilo potrošnike. “Uvozna omejitev je tretji faktor, kar bo pognalo cene višje, pri sadju in zelenjavi. Hišne gospodinjje so prepričane, da bi se omejitve uvoza morala odstraniti, in ob istem času bi morala vlada podvzeti mere proti trgovcem na debelo (wholesalers), kateri so krivi dobičkarstva.

“Mr. Abbott bi se rad očitno zanesel na borzo v Združenih državah, ki sama tava po temi, da bi določil kanadsko življensko stanje. Mi v Kanadi smo pa prepričani, da se moremo zaneesti le na pamenten sistem nadzorstva, katero bi ustavilo dobičkarstvo in uravnalo cene na primeren ravni.

“Končno pa tudi ni nikakršnih dokazov za mnenje, da bo znižanje cenam v Združenih državah imelo večji vpliv na položaj v Kanadi. Cene mlilo so se znižale za 5c. v Združenih državah zadnji teden, a kanadski izdelovalci mila so izjavili, da nimajo namen posnemati Združenih držav. Vodstvo takozvanih “chain stores” je istokotno izjavilo, da znižanje cen južno od meje ne bo vplivalo na kanadske cene do nikakšne večje mere.

“Skrivne želje Mr. Abbott, morejo ustvariti nevarne iluzije. Čas je da sprevodi resnico in podvzame mere ter vnovič upostavi nadzorstvo nad cenami stvarjem, ki so potrebne za življenje.

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian LanguageRegistered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

EDINOST

Izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista:
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.Dopisi brez podpisa se ne vpoštevajo. Rokopis nenaro-
čenih člankov in dopisov se ne vrača.Delavski voditelj, ki ne zasluži
tega imena

Stara in znana reč je, da se sovražniki organizirane-
ga delavstva, reakcija in veleindustrijalisti poslužujejo
raznih metod, provokacij, laži preganjanja in terorja, da
zaustavijo napredek delavskega gibanja in posebno so
jim na poti pri tem njihovemu delu "komunistični agent-
je". Tem se prištevajo vsi, ki se resnično bore, da bi ne-
koč zatirano delavno ljudstvo vendar prišlo do svojih
prav in do človeka dostojnemu življenju. Ta boj reak-
cije proti delavstvu traja neprestano in vendar se navzle
temu tudi delavstvo neprestano organizira, da postane
končno že strah reakcije in velekapitala.

Ko pride delavstvo do te stopnje ga je seveda po-
trebno zaustaviti in v ta namen izdelajo kakšne nove za-
kone, a najljubše sredstvo jim je še vedno "rdeče straši-
lo". Iz raportarnice privlečejo to zastarelo "lajno" jo po-
barvajo in namažejo ter zavrtje in iz nje se vsiplje vesplo-
no "komunistov in bradatih boljševikov", ki se jih najde tu-
di na vodstvu raznih unij in v vsakovrstnih delavskih or-
ganizacijah. Ker so ti zelo "nevarni" seveda bi tam ne
smeli biti. Po časopisju se tedaj piše na dolgo in široko,
da jih delavci ne smejo voliti in se pri tem še s prstom ka-
že nanje, kateri so "dobri" delavski voditelji in kateri so
"slabi". Ker ima pa delavec tudi svoj okus se po navadi
zgodi, da si izvoli one, ki so od reakcije pokazani kot sla-
bi. To seveda pomeni, da je "rdeče strašilo" pri delavcih
obledelo in da se delavci ne zmenijo zanj. Tedaj je stvar
že toliko "nevarna" za reakcijo, da je potrebno kakšnega
zakona, da bi izključeval te ljudi iz delavskih unij. Ker
so oni zelo učeni jim ni težko izdelati tak zakon, mnogo
težje ga je delavstvu vsiliti.

Tak zakon sta izoblikovala senator Taft in Hartley,
zato se ta zakon po njima imenuje Taft-Hartley Akt. Ta
zakon naj bi izključeval vse "komuniste" iz unij, poseb-
no pa iz vodstva, ker pa v Ameriki boljševiki niso brada-
ti, da bi se jih tako poznalo, je v tem zakonu tudi pre-
skrbnjeno, da mora vsak delavski uradniški priročnik,
ki član komunistične partije, ako si hoče obdržati svoje me-
sto na vodstvu unije. Tako se razume "demokracija" pri
velikih glavah v Združenih državah.

Ameriškega ljudstva ta "demokracija" ni nič kaj
preveč všeč in je izzval Taft-Hartley-ev Akt vihar protes-
tov in veliko ogorčenje pri organiziranem delavstvu, toda
vključ vesplošnem protestu ga vsiljiva reakcija izvaja ne
meneč se za proteste. Zapreka je tukaj in sto procent
"ameriška demokracija". V delavske vrste se je vneslo
lov na "komuniste" in se delavstvo "zabava" s tem lo-
vom namestu z zahtevami za boljše plače in boljše delav-
ske pogoje. Tako se danes ameriško delavstvo vrti v kro-
gu, vsaj tako izgleda površnemu opazovalcu, in lovi svoj
rep ali glavo, medtem ko si reakcija zadovoljno mane
roke.

Upanje je, da bo to stvar ameriško delavstvo pri
prihodnjih volitvah uravnilo ter opravilo s Taft in Hart-
ley-i in njihovimi akti ter si zagotovilo boljše vladno pod-
predsednikom Wallace-om. Volitve v Bronx-u so pokazale,
kaj so zmogni Amerikanci, ko se enkrat zavzamejo.
Toda je nekaj drugega pri vsem tem, ki se tiče Kanade.
Taft-Hartley-ev Akt, ki ima svojo domovino v ZDA, se je
vmešal že tudi v kanadske delavske unije, kot, da v Ka-
nadi ne bi imeli že dovolj proti delavske gonje.

Senator Taft se je namreč v enem svojem govoru z
zadovoljstvom pohvalil, da je njegov akt pregal ameriš-
ke "komuniste" v Kanado in sicer v severno Ontario ok-
rog zlatih rudnikov. To bajko so si izmislili zlati baroni,
ki seveda ne živijo v severni Ontariji, ampak se drže bolj
v bližini Wall-Street-a in Taft-Hartley-a.

Ta izmišljotina ni imela ravno večjega vpliva na de-
lavstvo v severni Ontario in Quebec-u, kjer so rudarji v
resnici najslabše plačani delavci četudi je najnevarnejše
delo v rudnikih. Ta položaj je postal že očitna sramota za
zlate barone in so "milostno obljubili 10c povišanja pla-
če na uro, kar seveda ob sedanji druginji še od daleč ne
zadostuje. S to obljubo naj bi se ustavila kampanja za
35c na uro povišanja plače in da se bolj za gotovo ustavi,
je bilo ob enem potrebno udariti po delavskih voditeljih,
češ da so to najbrž tisti "komunisti", ki jih je pregal
Taft-Hartley Akt, ker tako odločno zahtevajo 35c povi-
šanja na uro.

Vsa ta stvar je postala že skoraj smešna. Pretekli
teden se je pa dogodilo nekaj kar pa ni več smešno. Ogl-
asil se je namreč neki kanadski "delavski voditelj", ki ne
zasluži tega imena, C.H. Millard, direktor "United Steel-
worker's" unije. On je namreč potrdil, "da je ameriški
senator R.A. Taft zadel s svojo izjavo prav blizu cilja,
ter da so nekateri dobro znani komunisti prišli v Kanado
raje kot pa da bi podpisali deklaracijo, pri tem se je mis-
lilo na proti-komunistični afidavit.

Tukaj je cela stvar prestala biti smešna, ker od te
izjave nima koristi nihče drugi, kot oni, kateri so si izmis-
lili to bajko. To je ista želja, namreč da bi se tudi kanad-
sko delavstvo vrtilo na mestu in iskalo svojo glavo v času
ko je treba posvetiti vse energije za organiziranje rudar-
jev, da organizirani dosežejo svoje upravičene zahteve in
dostojno plačo ter višji življenjski standard.

Millard bi pa bolje služil delavskim interesom, da bi
se posvetil svoji uniji 15.000 jeklarjev, katerim se tudi
čudno vidi, da se njihov direktor bolj zanima za koristi
bogatih lastnikov, kot pa za zvišanje plače članom nje-
gove unije. Millard je "delavski voditelj" ki ne zasluži
tega imena.

Naj nas puste vaši gospodarji v
miru v svojimi vojnimi grožnjami

PISMO IZ SLOVENIJE

Čudno se nam zdi, ko čitamo v
listih, da je nekočkrat v letoš-
nji zimi obstal promet v New Yor-
ku zaradi snežnih viharjev in obli-
ce snega. Pri nas v Sloveniji pa
je le malo pobelilo in še ta tanka
koprna je kmalu zginila, ker ni
bilo pravega mraza.

Stari kmečki očetje so zmajevali
z glavo, ker ne pomnijo tako mile
zime kakor je letošnja. Bali so se,
da pomrznejo ozimna žita, ker ni
bilo snežne odeje, da bi jih ščitila
pred mrazom. Toda vsa ta njihova
bojazn je bila nepotrebna, ker
mraza ni bilo, čeravno smo že v
sredini februarja. Še celo pust
smo preživeli v soncu. Seveda bo
lahko še nasulo marčevega snega
in tudi slana zna biti, toda zimi
je pa letos le odklenkalo.

ZIMA BREZ MRAZA

V takšni zimi so seveda tekla
dela na izgradnji novih industri-
jskih objektov kar naprej. Le okoli
Božiča, ko je le bilo nekoliko sto-
pinj mraza, so morali stavbeni de-
lavci delati s posebnimi pripra-
vami ogrevati cementno zmes, da
ni zmrznila.

Celo pri vrtanju odvodnih pre-
dodov pri gradnji nove velike hi-
drocentrale v Mostah pri Žirovnici
je letošnje zimo teklo delo kar na-
prej, pa čeravno so morali delati
v nekaterih krajih po curki vode.
Zato pa v globoki soteski Save
kar vidno rastejo pregrade in bo
letos mogočen jez zajeljivo delo Save
v ozkem globokem jezeru tja gori
do Dobrave.

Drava je ena izmed najbolj bo-
gatih rek na vodi in se v tem po-
gledu ne moreta meriti z njo ne

Soča in ne Sava v Sloveniji. Še
celo poleti, ko vse reke zaradi
poletne vročine ali pa suše nekoli-
ko upadejo, dobiva Drava iz tirol-
skih in korških ledenikov dovolj
vode, tako, da je kar deroča in
mrzla, zahrbtna za kopalce, kori-
stna i pa dobrodošla splavarjem
in električnim centralam. Čas mo-
derne tehnike je pregal splavarje
njihove dogodivščine, pesmi in ro-
mantično potovanje navzdol do Do-
nave in še naprej.

PREGRADE NA DRAVI

Še eno nepremestljivo oviro do-
be sedaj slovenski splavarji na
onem delu Drave, ki je tako pokri-
ta z gozdovi, v dravski dolini juž-
no od Dravograda. Rastejo iz tal
vedno nove in nove tovarne in za
njih je potrebno vedno več elektri-
čne energije. Že velika avtomobil-
ska tovarna v Teznu pri Mariboru
je porabljala skoro vso energijo
falske elektrarne. Za ogromno to-
varno aluminija v Strnišču pri Ptu-
ju, pa ne bosta zadostovala niti
falska niti nova centrala na ma-
riborskem otoku, temveč bo mo-
rala prisločiti na pomoč še nova
centrala pri Vuzenici. Mila zima
je šla našim načrtom precej na
roko. Zato so se kar v sredi zime
nekega lepega zimskega dne pri-
peljali delavci, privlekli stroje in
material ter začeli graditi novo
hidrocentralko pri Vuzenici. Je to
ena izmed mnogih, ki bodo še iz-
grajene na Dravi. Od koroške me-
je pa do Maribora se bodo kar
vrstile centrale za centralo, samo
v toliki razdaljini, da ne bi za-
jezena voda ene ne zavirala delo
druge. Naši inženirji so se odločili
za sistem številnih central, na-
mesto, da bi izgradili le dve do

tri velike, pri katerih bi morali po-
plaviti velik del doline in izvrtiti
dolge kanale v hribu za vodo, ki
bi daleč dol izpod jezov padala
na turbine generatorskih elektri-
čnih postaj.

BREZPOSELNOST NERAZUM-
LJIV POJEM

Kar čudni se nam zdijo spo-
mini na staro Avstrijo in staro
Jugoslavijo, ko je bilo težko do-
biti delo in je moral iskati de-
lavec v tujini kruha. Prenaseljenost
po vaseh in težke razmere delav-
skega stanu v primitivni, malo raz-
viti jugoslovanski industriji so
stalno pritiskali na delovnega člo-
veka in ga spravljali v obup. Zdaj
pa moramo v novi Jugoslaviji, da
neprestano iščemo in vzgajamo no-
ve kadre, ki bi zavzeli mesta v
novih modernih tovarnah, ki ra-
stejo kakor gobe po dežju v vseh
krajih naše države.

ŽENSKA — POVSOD

Ko stopiš v ljubljanski tramvaj,
ti daje "ticket" sprevodnica, tudi
v železniških vlakih ti preščične i-
stek že marsikje ženska sprevod-
nica. Vedno več žensk polni pi-
sarne pri železniškem prometu, vs-
topajo v službe pri razvitim avto-
busnem prometu, kmalu bodo v tek-
stinskih tovarnah pri tkalnih in pre-
dilnih strojih samo ženske. Moškim
ostaja delo v rudnikih, v kovin-
ski industriji, toda tudi v teh ne-
koč čisto moških delavcem odre-
jenih obratih bodo izvrševale lažje
dela ženske.

NIČ VEČ SLUŽKINJ

Zato se pojavlja tudi pri nas
v Sloveniji in seveda tudi v vsej
Jugoslaviji isti pojav, da primanj-

kuje hišnega pomožnega osebja.
Mlada dekleta z dežel ne gredo več
služiti kot hišne pomočnice ali ka-
kor se je nekoč reklo "služkinje",
ki so morale resnično služiti z vsem
ponižanjem in ne da bi imele le
količjak svobodnega časa za sebe
v teku tedna. Kljub temu, da jam-
čijo nove uredbe o zaposlitvi hiš-
nega osebja svobodne, popoldanske
ure, primerne plače in sleherni za-
ščito njihovih pravic, pa gredo ven-
dar raje na delo v industrijo, kjer
dobivajo za isto delo enako plačo
kakor moške delovne moči in so
po osebnem delu proste ter lah-
ko posvetijo ves svoj prosti čas se-
bi samim, lastni vzgoji in svojemu
zasebnemu življenju. Le redka sta-
rejša hišna pomočnica, ki je pre-
bila doberšen del svojega življenja
v tuji službi, še drži iz dolgoletne
navade in ostaja na delu v druž-
nah. Toda tudi zanjo so nastopili
drugi časi, ker ima vso zaščito svo-
jega sindikata hišno-pomočnega
osebja.

KONEC PREKMURSKEGA
IZSELJEVANJA

Prekmurje, ki je pošiljalo vsako
pomlad na tisoče sezonskih kme-
čkih delavcev v Nemčijo in druge
evropske države, ima sedaj pred
nosom ogromno tovarno v Strnišču,
na Ptujskem polju, dalje vesplo-
no gradjenj novih cest in industrijskih
objektov po vsej Sloveniji. Držav-
na podjetja objavljajo vsak dan v
naših dnevnikih v "Slovenskem po-
ročevalcu" in "Ljudski pravici" ve-
like oglase, s katerimi vabijo naj-
različnejše delavce in jim sporo-
čajo, kako je preskrbljeno glede
stanovanj, glede hrane in podobne-
ga. Naši listi skoro dnevno "pe-
glajo" ona državna podjetja in sin-
dikalne podružnice, ki se premalo
brigajo za delavska stanovanja, za
prekbro, za strokovno in politič-
no vzgojo svojega delavstva. Zra-
ven pa se pazi Kontrolna komisija
v vseh okrajih, kako se izvaja so-
cialna zakonodaja. In seveda ne
ostane samo pri suhi kontroli, am-
pak sledijo opomini in dežujejo
kazni na vodstva podjetij.

NA PRIMORSKEM

Primorci tudi prihajajo v vedno
večjem številu v notranjost Slo-
venije. Čudna, nemogoča meja jim
pred nosom zapira vrata do Trsta,
Gorice in Tržiča. Primorci ne mo-
rejo kupovati življenjskih potreb-
ščin v svojih naravnih središčih,
ker jih meja loči od njih. To je
hudo, toda še hušje, da ne morejo
več hoditi na delo v tržaške tovar-
ne, v tržiške ladjedelnice, ne mo-
rejo nositi svojih pridelkov v Go-
rico. Ves gospodarski sistem Pri-
morca je bil postavljen na glavo.
Jugoslovanske ljudske oblasti se
niso ustrašile teh problemov in so
krepko pristopile k njihovu re-
ševanju. Odločile so milijardo za
zgraditev Nove Gorice. Vso zimo
so tekla pripravljala dela. Neko-
liko mladinskih brigad je že izde-
lalo začasno cesto med Šenpetrom
in Solkanom, po kateri bo mogoče
prevažati material. Vsem mladins-
ke brigade so se vsule ravno te
dni na pripravljena gradilišča v
goriški okolici. Iz tolminkskih hi-
rov je pa lanko leto odšlo večji
del moških na delo v tovarne na
Jesenicah in v Kranj, k gradnji
hidrocentral na reki Savi, na seč-
njem lesa v gozdove. Tisočim Pri-
morcem ni več potreba tavati po
evropskih državah in iskati dela
v rudnikih in pri regulaciji hudour-
nikov.

SLOVENIJA NA DELU

Povsod v Sloveniji srečaš na gra-
diliščih in stavbiščih Primorca ali
pa Prekmurca. Gorenjcem je dosti
lažje, z bicikli hitijo sleherni ju-
tro v tovarne, s katerimi je pose-
jana Gorenjska in se vračajo po-
poldne domov, da opravijo še do-
ma marsikako delo na svojih kme-
tjih. Štajerci imajo bogata polja
in pa še nekoliko veleindustrijskih
središč v Celju, Štoreh, Šoštanju,
Strnišču, Mariboru in drugod. Za-
sajve je prepleteno z mrežo rud-
nikov in manjših tovarn ter nima
nikdar zadosti delovnih moči. Na
Dolenjskem dobe s težavo delavce
za tovarne v Grosuplju in Novem
mestu in za žage v Soteski. Na No-
tranjskem so imeli opravka z naj-
težjo obnovo jugoslovanskih žele-
znice pri Borovnici in pa z izdelavo
moderne cementne ceste do Vrhn-
ke. Povečana tovarna usnja na Vrhn-
iki in razna dela v notranjskih
gozdovih zahtevajo vedno več de-
lavcev. Skratka, povsod primanj-
kuje delovnih moči. Izseljenci, ki
so se v preteklem letu vrnili iz
evropskih držav, so zelo prav pri-
šli in bili priročno sprejeti. Vedno
več delavcev prihaja iz onih kra-
jev podeželja, odkoder niso hodili
nikdar na delo v industrijske kra-
je. Kmečke zadruge in vpevljaja
čedalje več strojev pri obdelavi ze-
melje bode dale novih in novih de-
lovnih sil.

SPREMENJEN SOCIALNI
SESTAV

V kratkem času, še v teku prve
petletke bo spremenjen socialni se-
stav slovenskega naroda, število
kmetovalcev bo padlo pod število
prebivalstva zaposlenega v indu-
striji. Ljubljana je bila pred vojno
sicer prestolnica Slovenije, toda v
njej je prevladoval uradniški in
obrtniški stan. Delavstva je bilo
le malo, ker niso pač mogle male
tovarne v Mostah in Vodmatu za-
poseliti mnogo delavcev. Z velikim
"Litostrojem" in drugimi tovarna-
mi, predvidnimi po petletnem pla-
nu, se čedalje bolj naseljuje v
Ljubljani na tisoče delavcev s svo-
jimi družinami. Vsi ti bodo spre-
menili lik Ljubljancana, ki smo ga
doslej poznali kot mirnega mešča-
na, zaveranega v sebe samega,
v novega državljanja, ki proizvaja
in ne samo rešuje uradniške akte,
v novega človeka nosilca oblasti,
ki ima drugačne širše poglede na
življenje, na skupnost, na državo,
ki je last vseh in ne skupine privi-
legirancev.

DELO LJUBLJANSKE OF V
LETU 1948

Zanos slovenskega ljudstva pri
obnovi je prešel v vneto izgra-
diti novo lepšo domovino. Organi-
zacije Osvobodilne fronte se vespo-
vsod pripravljajo, da skrbno iz-
koristijo poletne mesece za nova
dela, ki bodo še bolj spremenila
zunanje oblike naše zemlje. Po-
zimi so bñi izdelani načrti za šte-
vilne nove izgradnje. V Ljubljani
bodo sleherni prosti popoldan hi-
tele skupine mladine, žene, urad-
nikov, obrtnikov, sleherni član
Fronte, da razširijo in modernizir-
ajo dolenjsko cesto. Ne dviga se
več prah s ceste, ki vodi z Go-
renjskega v Ljubljano skozi Šent
Vid in Šiško, z gladko cementno
površino je pokrita cesta, ki pelje
od Vrhnike skozi Vič do Ljubljane,
preko granitnih kock brne vozila
po cesti čez črnuški most in Ježico
do središča mesta, edino dolenj-
ska cesta od Lavrice preko Rakov-
nika do šentjakobskega predmest-
ja je ozka in prašna. Toda v letu
1948 bo mrgolelo na njej tisoče
pridnih rok Ljubljancanov in jo
razširilo ter moderniziralo, da bo
odgovarjala zunanjosti nove mo-
derne Ljubljane. Še letos bo zgra-
dena v Ljubljani pionirska železni-
ca in skupaj z mladino bodo prid-
ne ljubljanske roke z veseljem us-
tvarjale novo veselje za mladi rod
v svobodni državi. Nič več ne bo
zapuščene mladine, ki se je pote-
pala prepuščena sama sebi po praš-
nih predmestjih. Imela bo svojo
železnico z malimi konduktorji, po-
stajenačelniki in prometniki in se
bo peljala v svoje malo mesto ve-
selja, zdravja in praktične, vado-
stne šole za življenje. Strašno do-
sti je bilo zamujenega in mnogo je
še v Ljubljani krajev, ki spomi-
njajo "na Ljubljanco dolgo vas".
Zato se nam pa mudi in bomo še
letos s poklicnimi delavci in s pro-
stovoljnimi množičnim delom začeli
graditi žirni kanal od severne in-
dustrijske četrti v gornji Šiški pre-
ko ljubljanskega polja do Save.
Za deset tisoče novih prebivalcev
je narasla Ljubljana po vojni in
moramo graditi za njih stanovanja.
Večji stanovanjski blok bo zrasel
še letos na Ambrozevem trgu, kjer
štrle še skoro sto let stare, ple-
sivne zgradbe. Noče se pa članstvo
Fronte v Ljubljani oddeliti, odda-
liti od kmečkega prebivalstva, ki
obdaja z vsem vasi mesto. Zato
bodo povezovalci mesta z deželo
dokazali ne samo z besedami, tem-
več z delom na gradnji petih za-
družnih domov na robu Ljubljane.
Za matere, ki so zaposlene preko
dneva v raznih obratih, bodo fron-
tovci izgradili "dečje jasi", zgrad-
bo sončnih, čistih, svetlih prostorov
z igrišči. In še nekaj bo letos zgra-
dila ljudska fronta Ljubljane, dve
zgradbi za rajonske ljudske odbo-
re, da ne bo potreba izgubljati ča-
sa s hojo na oddaljeni rotavž, am-
pak da lahko opravijo svoje oprav-
ke, na mestnih ljudskih odborih
(poprej mestno županstvo) kar v
svojih četrtih.

Pa recite, Vi ameriški rojaki,
ali smo "starokrajci" še tako za-
spani in počasni kakor ste nas po-
prej poznali. Vi ste padli v mrzli-
čeno tempo ameriškega življenja, mi
pa Vas hočemo dohiteti in prehi-
teti. Zato se pa ne vidimo iz dela.
Je pa ena razlika: pretežni del Va-
ših moči in sil je šel in še gre za
druge, mi pa delamo zgolj za se-
be. Naj nas puste Vaši gospodarji
pri miru s svojimi vojnimi grož-
njami! Še mnogo več bi napravi-
li, če bi tega hujskanja na vojno
ne bilo. Toda tudi tako, jo bomo
našo lepo Slovenijo, tako spreme-
nili, da je čez par let, ko nas pri-
dete obiskat, ne boste spoznali v
njem novem, lepem, srečnem obla-
čilu.

Janez Kavčič,

Maršal Tito na obisku v tovarni aluminija v
Strnišču, v tovarni avtomobilov in na gradili-
šču hidrocentrale na Mariborskem otoku

Predsednik zvezne vlade maršal
Jugoslavije Josip Broz-Tito je ob-
iskal tudi gradilišče tovarne alumi-
nija v Strnišču pri Ptuj, tovarno
avtomobilov v Teznu pri Mariboru
in gradilišče hidrocentrale na Ma-
riborskem otoku. Skupno z marša-
lom Titom so potovali minister za
notranje zadeve Aleksander Ran-
kovič, predsednik Prezidija Ljud-
ske skupštine LR Bosne in Herce-
govine Gjuro Pucar-Stari, predse-
dnik vlade LR Bosne in Hercegovine
Rodoljub Čolaković, kakor tudi
predsednik vlade LR Slovenije Mi-
ha Marinko s podpredsednikom in
ministrom za gradnje Ivanom Ma-
čkom.

Na gradilišču tovarne aluminija,
ene od največjih tovarn, ki se gra-
de v naši državi, v okviru petlet-
nega plana, so maršal in ostali
gosti pregledali v spremstvu vodij
gradilišča že zgrajene impozantne
stavbe tovarne ter delno zgrajene
obratne naprave. Potem, ko se je
eno uro zadržal na gradilišču to-
varne, je maršal Tito obiskal še
gradilišče delavske kolonije, ki je
v bližini tovarne na zdravem goz-
dnatem kraju.

Nepričakovan prihod maršala
Tita je zbudil veliko navdušenje
delavcev, ki so maršlivo kopalci te-
melje, zidali ali opravlili druga
dela na celnem nizu velikih moder-
no urejenih stanovanjskih blokov.
Maršal Tito je, obdan od delavcev
in delavk, ki so se z vseh delov
gradilišča takoj zbrali okrog nje-
ga, ter spremljan od njihovega ve-
selega vzklikanja, razglašal več
stanovanjskih zgradb, na katerih
se dela končujejo ter se zadržal
nekaj časa v razgovoru z gradite-
lji. Izrazil je svoje zadovoljstvo, da
bodo delavci tovarne imeli kmalu
zdrava in moderna stanovanja ter
udobno življenje in da bodo tako
lahko s svojim delom pripomogli k
čim večjemu uspehu svojega po-
djetja in s tem blagostanju svoje
države in svojih narodov.

Po prišrnem slovesu v Strnišču
je maršal Tito nadaljeval pot proti
Mariboru, kjer se je bil že raz-
nesel glas o njegovem prihodu. V
tovarni avtomobilov v Teznu je
maršala sprejelo enako toplo nav-
dušenje delavcev, s katerim so ga
pozdrazili delavci v Strnišču. Ob
vohu v tovarno so maršala spre-
jeli in pozdravili v imenu delav-
cev, nameščencev in vodstva direk-
torja podjetja inž. Miloš Brelih, v
imenu ljudske oblasti, množičnih
organizacij in mešanov Maribora
pa Kari Rakuša in Vinko Sumrada.

Potem ko je maršal Tito pred
poslopjem uprave tovarne pregle-
dal nove, nedavno izdelane kamio-
ne, je pregledal strojno delavnico,
termično obdelovalnico ter kontrol-
ni oddelek, nakar se je podal v
delavnico drugega objekta. Usta-
vil se je pri delavcih za posa-

Maršal Tito v razgovoru z delavci na Mariborskem otoku.

meznimi stroji ter spremljal proces
dela obdelave motorjev in dru-
gih avtomobilskih delov. V razgo-
voru z delavci se je maršal Tito
zanimal za delovne pogoje, za nje-
hovo sindikalno in drugo aktiv-
nost ter sploh za njihovo življenje.
Maršalov obisk v posameznih de-
lih ogromnih delavniških prostorov
je zbudil navdušenje delavcev, ki
so dali svojem veselju izraza z
neprestanim vzklikanjem. Za tre-
nutno so prekinili delo, da bi ga
takoj nato s še večjim elanom na-
daljevali. V objektu, v katerem bo
urejen oddelek za karoserije, se je
maršal Tito istotako zadržal dalje
časa, si ogledal prostore ter raz-
govarjal z gradbenimi delavci, ki
dokončujejo dela te lepe stavbe.

Pred odhodom iz tovarne je mar-
šal Tito ustregel tudi želji otrok
tovarniških delavcev, ki so ga za-
prosili, naj obišče in pogleda še
njihov Dom igre in dela. S cvet-
jem v rokah so pionirji s pesmijo
in vzkliki pozdravili maršala ter
pred njim in ostalimi gosti zaple-
sali Titovo kolo, očitno srečni, da
se jim je nudila prilika, da tako
izrazijo svojo veliko ljubezen do
maršala.

Ko se je maršal Tito poslavljaj
so slovesu pristostovali vsi delav-
ci in nameščenci. Zbrani pod po-
slopjem uprave so čakali na mar-
šalov odhod iz Doma ter govorili
o njegovem obisku in njegovi želji,
da sgm neposredno vidi in se se-
znani s čim večjim številom de-
lovnih ljudi in njihovim življenjem,
da jih sliši in da jim po potrebi
pomaga pri njihovem delu za izvr-
šitev velikih nalog, ki jih postavlja
plan. Ponovno so z vzkliki navdu-
šeno pozdravili maršala ter ga pro-
sili, naj se vpiše v njihovo knjigo
obiskovalcev in jim spregovori ne-
koliko besed. Maršal je ugodil nji-
hovi želji.

"Pozdravljam delovni kolektiv
tovarne ter mu želim mnogo uspe-

ha pri delu, pri udarniškem delu"
— je vpisal maršal v spominsko
knjigo, nakar se je obrnil na zbra-
no delavstvo s sledečimi besedami:

"Da bi govorili, nimamo časa.
Treba je delati. Šel sem skozi to-
varno, videl sem vas, ki delate ter
vam lahko samo zaželim uspeh in
srečo pri vašem delu. Pospesujte
udarništvu! Udarništvu je za nas
v naši petletki ogromne važnosti.
Delajte samo udarniško tako, ka-
kor so se borili naši borci v veliki
osvobodilni vojni. Priporočam vam,
drugi tovariši in tovaršice, da ste
vztrajni pri svojem nelehkem de-
lu. Vztrajno delajte z vsemi osta-
limi našimi delovnimi ljudmi in ta-
ko bomo hitro zgradili našo novo
Jugoslavijo ter boljše in srečnejše
življenje vseh naših narodov."

"Hočemo, hočemo", so vzklicali
odločno in veselo zbrani delavci in
delavke. "Živel vodja nove Jugo-
slavije! Vse sile za naš plan! Tito!
Tito! Tito!"

V času, ko se je maršal mudil
v tovarni avtomobilov, so meščani
Maribora hiteli, da v znak pozdra-
va okrase svoje mesto z zastavami,
cvetjem, transparenti in zelenjem;
veliko število meščanov, zbranih v
glavnih ulicah mesta, je zasulo pot
s cvetjem in priredilo navdušene
manifestacije maršalu ob priliki
njegovega pota skozi mesto v smeri
proti hidrocentrali.

Na gradilišču ogromne hidroce-
trale na Mariborskem otoku, ka-
tere končne oblike se že vidijo po
ogromnem jezu in odprtinah za
turbine, je Maršal Tito dospel okoli
14 ure. Upravnik centrale inž. Josip
Voršič je tu poleg delavcev spre-
jel maršala in ostale goste ter jim
razkazal dela, ki so v teku.</

GOSPODARSKA RAZSTAVA V MARIBORU MANIFESTACIJA DELOVNIH USPEHOV

Gospodarska razstava v Mariboru je v dveh letih po osvoboditvi prvi večji pregled delovnih uspehov ljudskih množic na severu Slovenije. Ta razstava se od predvojnih tradicionalnih razstav v okviru "Mariborskega tedna" razlikuje predvsem po svojem značaju, saj ni več njen namen kapitalistično trgovski, temveč je mišljena kot manifestacija dveletnih delovnih naporov pri industrializaciji in elektrifikaciji, kot prikaz novatorstva in udarnosti, kot podoba velikih naporov v borbi s pomanjkanjem materiala delovne sile in časovno utesenjenosti, ki nam jo narekuje nagli tempo industrijskega razvoja. Nekaterim oddelkom na razstavi se je posrečilo v polni meri prikazati resnično sliko delovnega poleta in iznajdljivosti.

ODDELEK TOVARNE AVTOMOBILOV

Nameščen je v veliki telovadnici Cankarjeve šole. V sredini dvorane stoji tovorni avtomobil brez karoserije. To je četrti kamion serijske izdelave. Ob stenah so razporejene skupine različnih izdelkov tovarne. Tu so ventilatorji za rudnike, tu so odkopna kladiva in vrtni stroji, tu je menjalnik za avtomobil, vse predmete, ki smo jih svojčas drago plačevali v inozemstvu in brez katerih bi naši rudniki in vsa naša industrija ne mogli delati. Doma izdelujemo sedaj zobata kolesa za cestne železnice, konice za tkalske čolnice in najpreciznejša merila. Diagrami na steni ti povedo, da so pri izdelavi pnevmatskega orožja 15 junija dosegli 160% proizvodnega plana, da so v juliju 100% izpolnili plan odkupnih kladiv, da so v avgustu 100% izpolnili plan jamskih ventilatorjev in končno, da je 15. avgusta delovni kolektiv 33 dni pred rokom izdelal prvi kamion.

Na drugi strani dvorane razstavlja industrijska kovinarska šola. V tovarni avtomobilov so posvetili vso pažnjo vzgoji novih kadrov. Tu vidimo uspehe študije; precizni izdelki mladih delavcev pričajo o njihovi temeljiti strokovni izobrazbi. Parna mašina v miniaturni je kaj umetno delo, človek se ne more dovolj načuditi pravemu majhnemu avionskemu motorju. Albanci so izdelali krasen grb, v majhno stružnico bi bilo treba samo spustiti električni tok. Na steni so učni uspehi v številkah, beremo, da je bila šola popravljena v 64.000 večini prostovoljnih urah, da so učenci poleg rednega študija izvršili še 1199 industrijskih naročil.

Krasen je projekt industrijske šole, ki je sedaj v gradnji. Slika kolonije Tovarne avtomobilov, ki je prav tako v gradnji, nam pokaže svetle in prostorne delavske domove, ki si o njih delavec pod stari režimi še sanjal ni upal.

Na galeriji pa so razsvetljene slike udarnikov. "Udarniki-junaki socialističnega dela", tako pove napis, pod katerim se vrste slike. Smrke Celestin, udarnik in novator je s svojo iznajdbo dvignil proizvodnjo na stroju za precizna dela za 75%. Haložan Alojz, udarnik in novator, je z izboljšanjem dela poenostavil način obdelave in ga skrajšal za 150%. Tako se vrsti slika za sliko, podoba teh, ki so danes v prvih vrstah v borbi za petletni plan.

Zunaj na dvorišču pa stojita v lopi prva dva izgotovljena kamiona, s katerimi so se delavci peljali na poskusno vožnjo v Ljubljano.

HIDROCENTRALA "MARIBORSKI OTOK" JE DOGRAJENA!

V miniaturni je razstavljena sredi dvorane, Nije turbinski stebri, ki so v enega od njih zazidali 15.000 m³ betona, štiri pretočna polja z ogromnimi zatvornicami, žerjavi, razdelilna postaja za električno energijo, vse je tu, vse je prikazano v majhnem taku, kakor so v velikem zgradile žuljave roke naše mariborčane.

MARŠAL TITO NA OBISKU V TOVARNI ALUMINIJA

(Z 2 strani)

store ter urade, ki so v bližini gradilišča. Ob tej priliki so delavci v razgovoru obvestili maršala, da je hrana zadostna, da so njihovi delovni pogoji dobri in da se nimajo kaj pritožiti.

"Ali bomo potem", jih je vprašal maršal Tito ob slovesu, "pravčasno zgradili to centralo?"

"Bomo", se je glasil kratek in odločen odgovor delavcev, ki so nato z dolgotrajnim vzklikanjem dali izraza svojemu pojmovanju pomena elektrifikacije naše dežele in izvršitve našega petletnega plana. Delavci in ostali meščani so priredili maršalu Titu navdušene ovacije tudi ob priliki njegovega odhoda iz Maribora.

ših delavcev. In okoli po stenah so slike od prvega dneva gradnje, ko je bilo treba zajeziti vodo, minirati dno in kopati 14 m v globino za vsak turbinski stebel, ko so se pričeli vzdigovati odri za mostove in oboke in so žerjavi pričeli dvigati kvadre za mogočno granitno oblogo. Do skrajnosti je bila izvedena mehanizacija dela in visoke so številke, ki nam povedo, kako je stroj nadomestil človeka. Žerjavi so prenesli 80.000 ton materiala in nadomestili dnevno 320 delavcev. Bager je izkopal 105.000 m³ materiala in nadomestil dnevno 125 delavcev; lokomotive so prevozile 246.000 ton materiala in nadomestile dnevno 285 delavcev. Trda je bila ta borba skozi dve leti, zima in visoke vode so ogražale delo, delovno silo si je bilo treba sredi delovnega procesa vzgojiti, danes pa je še samo vrsta slik, mimo katerih gredo obiskovalci razstave in se ne morejo načuditi delavcem na odrih v vrtoglavi višini — in danes je tam v ozki dravski dolini mogočna stavba, iz katere bo čez nekaj mesecev že odhajala električna energija v naše tovarne in ven do zadnje vase.

Sindikalna podružnica Gradisa je med gradnjo presegla plan za 7%.

V istem oddelku razstavlja Drž. elektrarne Slovenije. Tu modeli ponazorijo daljnovode, prikazujejo v sliki in modelih uporabo elektrike in na zemljevidih je označen razvoj elektrifikacije na teritoriju DES, Maribor. Mnogo truda je veljala tehnike izdelava miniaturne prostozračne visokonapetostne razdelilne postaje.

Na Dravskem polju nastaja novo mesto. V petletki bo dograjena tovarna aluminija v Strnišču. Model tovarne, velikanskega bloka delavnic, upravnih poslopj, garaž, parkov in stanovanjskih hiš je razstavljen v posebnem oddelku. Projektivni zavod LR Slovenije in projektirni biro "Strnišče" sta ga izdelala. Ob steni je razdeljeval, kjer je na kratko naznačena predelava boksita in glinice v aluminij.

DELO V MARIBORSKIH TEKSTILNIH TOVARNAH

Bogati so oddelki mariborskih tekstilnih tovarn. Statve, ki so razstavljene in ki jih tkalka od časa do časa požene v tek, pretresajo s svojim grmenjem vso stavbo. Sto in sto stiličnih strojev grmi dan za dnem po naših tovarnah in proizvajajo v to, kar je tam razstavljeno. Združene tovarne svile in Predilnica in tkanilnica imata skupno svoj oddelek. Vrstijo se slike udarnikov: Lipovec Julka, Zid Adolf, Jesenko Adela, Prosen Jožefa, Lohnc Ivan, Tenko Slavica. Vsi presegajo 20 do 30% dnevno normo in ob tem še vzgajajo naraščaj. V tekstilni tovarni v Majšperku so to uvedbo norm povečali uspeh poednega delavca na 135% v primeri z letom 1939. V tovarni volnenih izdelkov v Mariboru je v prvem polletju 1947 predilnica dosegla 135 odst. plana, tkanilnica pa 118%. Oddelek MTT (Mariborske tekstilne tovarne) je okusno okrašen z lepimi slikami ljudskega umetnika Čadeža, dolga je vrsta udarnikov, katerih slike so razobešene. Lozar Viktor, ki vodi barvarno, presega dnevno normo za 40%, prav tako Štefel Srečko in Baltič Marija. Svila, volna, tisk, sukanec, klot, v obdobju petletke bo zadoščeno vsem našim potrebam.

USPEHI KOVINARJEV

Železarna Guštanj ima tu svoj oddelek. Slike martinare, kladivarne in valjarne nam prikazuje delo guštanjskih jeklarjev. Grafikon s porastjo produkcije od 1939-1947 leta nam pove, da so v litarini letos presegali produkcijo tudi do 150%. Med izdelki tovarne vzbujajo posebno pozornost težki kolesni stavki za industrijske vagonne in velika sidra.

Tovarna splošnih metalnih konstrukcij in vijakov Manto-Tezno razstavlja velik model novega jeklenega cestnega mostu čez reko Moračo pri Bioču. Z grafikona zveš, da dosega produkcijo v razmerju z letom 1939 letos 149%.

In končno je tudi velika slika heroja dela zaključarja Husa Jožeta, ki se je posebno odlikoval na Pančevčakem mostu.

VOGLED V DELO DRUGIH TOVARN IN PODJETIJ

Industrija kovinskih polizdelkov Slovenska Bistrica nam daje bakreno žico za elektrifikacijo: Tovarna dušika v Rušah je v letošnjem letu proizvodnjo ferokroma dvignila na 900%. Tovarna nožev, Tovarna pohištva, Dravsko gozdno gospodarstvo, tovarna mila "Zlatotorg", vse te tovarne nam s grafikoni, razstavami svojih izdelkov in razlagi delovnih procesov prikazuje svoje delo. Tudi mestna komunalna podjetja so zastopana, po

Prostovoljni delavci terena X (Beži grad) vsi nad 60 let stari na delu v Litostroju

slikah je mogoče zasledovati obnovo mestne klavnice, novatorstvo v mestni plinarni, uspehe uprave cest, težave mestnega vodovoda in novogradnje mestnega pogrebneha zavoda. Grafikoni Mestne hranilnice kažejo nagel porast vlog in kreditov. Mestno trgovsko podjetje živila, Napreza dajejo vpogled v mariborsko distribucijo.

Mariborčani se radi ustavljajo pred grafikoni prostovoljnega dela, ki povedo, da je dal Maribor v treh mesecih tekmovanja 296.101 prostovoljnih ur pri čiščenju ruševin in delu na cestah. 13. avgusta je v enem dnevu delalo 3.200 ljudi.

Uspeh razstave je nedvomen. S tihim zadovoljstvom v srcu odhaja delovni človek z razstave nazaj k svojemu delu, ko vidi, da njegovi

napori niso zaman. Naivnejšem pa, ki so mislili doslej, da svojega plana, ki smo si ga zadali, ne bomo mogli izpolniti, se odpirajo oči. Zakaj razstava, ki so jo tako lepo imenovali "Naše delo", jih prepričuje, da bomo plan lahko celo presegli!

NAŠA ŽELJA JE: DOČAKATI IZPOLNITEV PETLETNEGA PLANA IN DELATI ZANJ

Na gradilišču savske kolonije v Ljubljani dela mnogo prostovoljcev in med njimi tudi naši najstarejši.

"Naša želja je: dočakati izpolnitev petletnega plana in delati zanj", so dejali tovariši in tovarišice iz rajona Moste, vsi stari nad 70 let, ki so "prišli z lopatami v rokah in z željo, da bi pomagali stalnem delavcem na gradilišču.

Nam je potrebna pomoč danes, kasneje je nam ne bo več treba

Iz pisma dvajsetletnega dekleta — Katie Pavelič — rojene v Vancouverju, a se sedaj nahaja v Reki. Pismo je pisala Nikoli Kopajtiču v Vancouver in se glasi:

"Meni se, tovariši Nikola, vidi da ste vi edini, ki dobivate moja pisma. Drugi tovariši v Vancouverju, ali jih ne dobijo, ali pa ne odgovarjajo nanje. Prosim vas poizvedite in mi javite, ako ta moja pisma sploh pridejo v Vancouver ali ne. Ne bi rada pisala brezpotrebno.

Drugače mi je zelo žal, da nikdo od mojih prijateljev ali prijateljic ne pride v domovino to spomlad. Pravite, da nekateri odlašajo od prve na drugo skupino in od tega leta na drugo leto. Vsem takim bi rekla, kaj bi mogla, da drugo in tretje leto naj niti ne pridejo semkaj. Ko ti ljudje ne vidijo potrebe, da pridejo danes, ko se država izgrajuje potem naj ne pridejo tudi takrat, ko bo vse gotovo in urejeno.

Ta naš narod je moral pretrpeti težke štiri leta borbe in sedaj izgrajuje, torej čemu ne bi mogli tudi mi nekaj žrtvovati?! To mi je nerazumljivo. Ko smo odhajali v domovino, nam je bilo rečeno, da ne bomo imeli vsega na razpolago, kakor je do neke mere v Kanadi. To nam je bilo rečeno ustmeno in preko našega tiska. Povedano nam je bilo tudi, zakaj ne bomo imeli in mi smo razumeli. Sedaj razumemo to še bolje, ker vidimo, da se hrana pošilja za stroje, kateri so nam nujno potrebni za izvrševanje petletnega plana. Ravno v tem petletnem planu, katerega izvršujemo, leži naša srečnejša bodočnost.

Vsi oni kateri ostajajo, naj bodo prepričani, da se bodo nekega dne kesa, ali takrat bo prepozno. Tudi tukaj so še ljudski sovražniki, in reakcija, katere širi nezadovoljstvo.

TORONTO, ONT.

Lokalni SKJS v Torontu poziva na množično zborovanje, ki se bo vršilo v soboto 28. februarja ob 7.30 uri zvečer na 386 Ontario St.

Glavni govornik na tem zborovanju bo dosejdanji Gl. tajnik SKJS tov. Edo Jarda, kateri bo govoril o zaključkih plenarne seje Gl. odbora SKJS, katere se je nedavno vršila in poleg tega še razne druge stvari.

Ta večer se bodo prikazovali filmi iz Jugoslavije, kateri se še niso prikazovali v Kanadi. Torej ne pozabite priti na zborovanje in priredite se seboj svoje prijatelje.

Ali ste že obnovili na ročnino na Edinost?!

"Ne bomo opravili toliko kakor mladi, toda pokazali bomo svojo dobro voljo in zanimanje za vse ono, kar gradite in ustvarjate za lepšo bodočnost. Tudi naši otroci so se borili in padli zato".

Vsi prostovoljci skupine najstarejših so člani množičnih organizacij in skoraj vsi so upokojeanci, ki so se morali vse življenje trdo boriti za kruh. Tudi danes ne stojijo ob strani, marveč hočejo v boju za boljše čase sodelovati. In pravi sivolasi upokojeanci železniški delavec Jakob Selan iz Most: "Nam starim morda prav zaradi tega ni uspelo ustvariti kaj velikega, ker nismo imeli načrta. Že to, da imamo danes svoj gospodarski plan, se mi zdi velik korak naprej".

Med novima stavbama, ki sta že skoraj pripravljeni za vselitev, je ostal kup zemlje. Ta kup so razvažali priletni prostovoljci iz Most. Naj si ne nalagajo polnih samokolic, jih je opominjal upravnik kolonije. Pa mu je dejal Ivan Slamberger, ki je stalen gost gradilišča, kamor prihajajo prostovoljci, da se jim praznih samokolic vendar ne izplača voziti. "Kolikor moremo, bomo delali".

Ko so odhajali, je upravnik kolonije izračunal, da so priletni korenjaki naložili in odpeljali več metrov daleč 8 kubikov prsti.

Člani množičnih organizacij rajona Moste so ponosni na svoje najstarejše prostovoljce. In prav nič manj niso ponosni nanje tudi vsi ostali zavedni Ljubljanci, ki jim iz srca želi, da bi pomagali stalnim delavcem na gradilišču.

in še več na svobodni prodaji. A v zadržah se dobi hrano samo delavni narod in na prehranjevalne karte. Meni se ta zakon zelo dopade.

Nedavno smo imeli volitve v Ljudske odbore za mesto Reko in Sušak. Sedaj je Reka in Sušak eno mesto z enim ljudskim odborom. Glasovalo je 98% volilcev. Za ta Ljudski odbor katerega imamo sedaj je volilo 96% volilcev.

Sedaj bom končala to pismo in vas prosim pozdravite vse moje prijatelje in prijateljce — vso našo vancouverško mladino — in recite jim naj pridejo sem ker jih naš narod pričakuje. Pišite mi kdaj bo prišel parnik na spomlad in koliko bo prišlo naše vancouverške mladine. Vsi vas bomo lepo sprejeli. Odgovorite mi čim prej. Tovariško vas pozdravlja,

Katie Pavelič.

Uspeh Vseslovanskega banketa in koncerta v Calgary

Prej nekaj tedni smo završili kampanjo našega lista Edinosti katerega, kakor je razvidno iz poročil je v finančnem pogledu dobro uspela. Upamo, da bo Edinost tudi v bodoče nadaljevala začrtano pot posebno v sedanjih burnih časih ko je za vsakega posameznika zelo važno, da je pravilno poučen o svetovni situaciji.

Kakor že znano je bilo v zadnjem času potom našega časopisa in kakor tudi okrožnic izjavljeno o združenju treh bratskih organizacij, smo o tem razpravljali tudi pri našem odseku Zveze v Calgary. Po daljši diskusiji se je videlo, da smo tako rekoč vsi enega mišljenja in duha to je, da se strinjamo in enoglasno podpiramo tako združenje v eno samo federacijo Jugoslovancev in prepričanju, da smo vsi sinovi in hčere naše velike Slavije.

V to skupno jugoslovansko združenje vabimo vse brate in sestre ki še niso v naši Zvezi, da se nam tudi oni pridružijo in edinstveno delujemo za našo lepšo bodočnost tukaj in kakor tudi bodočnost našega naroda v domovini. Prepričani smo, da v skupni enotnosti bomo največ doprinesli naprednemu delavskemu gibanju v vseh ozirih, posebno pa za uresničenje trajnega mira.

Kakor gotovo po drugih naselbinah v Kanadi, smo se tudi mi v Calgary združili vsi Slovani in smo tako združeni priredili 24. januarja banket, katerega se je udeležilo okrog 500 oseb kar znači, da je za našo naselbino veliko število. Dne 1. februarja, pa smo zopet priredili skupni koncert v Memorial Hall, kjer se je tudi prikazoval jugoslovanski film. Dvorana je bila nabito polna. Pri tej priliki je od vsake narodnosti po en za-

Poročilo lokalnega SKJS v Toronti za leto 1947

Toronto: — V začetku leta 1947 je naša lokalna podružnica SKJS štela 106 članov. Od teh jih je odšlo v Jugoslavijo 50, a ostali (56) so še vedno člani SKJS. Poleg rednih članov imamo tudi priključenih 11 raznih organizacij iz Toronta. Seje so bile dobro obiskane vse dokler ni odšla tretja skupina povratnikov v staro domovino, a potem dosti slabo. Moje mišljenje je, da bi moralo članstvo obvezno prisostvovati sejam, kakor tudi zastopniki priključenih organizacij, ter da vplačajo svojo letno članarino.

Kar se tiče dela lokalnega SKJS je bilo v letu 1947 odlično. Priredili smo pet raznih priredb. Prva priredba je bilo zborovanje 4. januarja, na katerem je bilo zbranih \$50.000 za rekonstrukcijski fond t. j. za nabavo raznih strojev in orodja za Jugoslavijo. Drugo zborovanje je bilo 27. marca katerega čisti prihod je bil \$623.00. Dalje smo imeli izlet v Hamiltonu 13. julija, ki je bil kot proslava juljskih ustankov, kjer se je naredilo čistega dobička \$1.506.00. Na priredbah poslovnih večerov trem skupinam povratnikov je znašal čisti dobiček \$836.95. Na zborovanju 29. novembra pa je bilo čistega prihoda \$74.00. Za avtomobil maršala Titu smo zbrali \$372.00. Skupni prihod vseh prireditev je znašal \$3.411.95. Od te svote smo dali Gl. uradu SKJS \$2.491.75. Za otroke brez staršev v Jugoslaviji smo dali \$400.84, a v vlagajni je ostalo čistega \$519.36.

Lansko leto je bilo s prvo skupino povratnikov poslano za otroke brez staršev 5 zabojev raznega blaga v teži 1.070 funtov. Eden "Singer" šivalni stroj in dvoje škarpje so bile poslano na Rdeči Križ Jugoslavije.

Z drugo skupino povratnikov so bili poslani 3 zaboji razne hrane in nekaj obleke v teži 900 funtov, vse za vojne sirote in eden šivalni stroj Rdečemu Križu Jugoslavije.

S tretjo skupino smo poslali 500 parov otroških čevljev, kakor tudi drugih raznih stvari v vrednosti okrog \$1.500.00, kar pomeni, da je naš lokalni SKJS zbral vsega skupaj \$4.911.95 v kateri svoti je vključeno izlet v Hamilton.

Kar se tiče povratnikov je v lokalnem Svetu Kanadskih Južnih Slovanov registriranih skupaj 150 ljudi, ki so odšli v staro domovino. Imeli smo tudi finančni odbor za nabiranje posojil v konstrukcijski

fond ali ker se za ta odbor ni pokazala potreba, smo ga razpustili. V pogledu rekonstrukcijskega fonda moremo izjaviti, da smo do 31. decembra 1947 zbrali skupaj \$281.000.00, kar pomeni z drugo besedo, da smo prekoračili kvoto za \$31.000.00. To seveda ne pomeni, da bomo prenehali z delom, ravno nasprotno, delati bomo še z večjo vnemo kot lansko leto. To je poročilo našega dela za lansko leto.

Hočem pa podati tudi poročilo lokalnega SKJS odkar je ustanovljen, t. j. od 12. januarja 1943. leta in do konca 1947. leta in sicer smo zbrali in izročili:

V kampanji za Sovjetsko zvezo	\$ 1.458.00
Za kanadski Rdeči Križ	\$ 325.00
Našim vojakom preko morja za cigarete in dr.	\$ 25.00
Za bolnico v Madejdoniji	\$ 50.00
Za Exray aparat v Sloveniji	\$ 50.00
Gl. uradu SKJS za upravni fond	\$ 692.88
Za pomoč narodom Jugoslavije	\$33.379.94
Z otroško bolnico v Jugoslaviji	\$ 5.001.00
za otroke padlih bojevnikov v Jugoslaviji	\$2. 304.00
Izročili to leto Gl. uradu SKJS	\$ 2.119.75
Kupili blaga za vojne sirote v Jugoslaviji	\$ 1.500.00
Za avtomobil maršala Tita	\$ 372.00
Skupna zbrana in izročena svota znaša	\$47.277.57
Skupna teža nabranega in kupljenega ter poslanega blaga za odrasle in otroke je znašala 14 ton in 1412 funtov.	

V Torontu smo imeli 358 prispevalcev za te humanitarne svrhe, da so pomagali narodom Jugoslavije in kakor je že rečeno imamo v lokalnem SKJS še 56 članov in 11 priključenih organizacij.

Za lokalni SKJS, Jože Petric, tajnik.

Gospodarske zanimivosti iz Jugoslavije

50.600 družin se je naselilo na prejšnjih veleposesniških posevkih v Vojvodini. Okrog 40.000 je prispelo iz drugih ljudskih republik. Kolonisti so prevzeli primerna stanovanjska in gospodarska poslopja in prejeli najpotrebnejši živi in mrtvi inventar. Oblasti so jim razdelile 18.600 konj, okrog 33.000 krav in telet ter 28.500 prašičev. Država je prispevala za popravilo hiš 200 milijonov dinarjev.

Letos bo srbska mladina gradila progo Kučevo-Brodice. Federalni Svet Ljudske mladine Srbije je sklenil, da bo srbska mladina letos s prostovoljnim delom zgradila normalnotirno 16 km dolgo železnico. Opraviti bo treba 232.139 kubnih metrov zemeljskih del, zgraditi dva predora, 1 železni most in več betonskih. Posamezne skupine bodo zaposlene po dva meseca. Delo bo končano v šestih mesecih. Delati bodo začeli marca meseca.

Prva električna pekovska peč v Sloveniji zopet obratuje. Ta peč, ki je pred poldrugim letom prenehala obratovati, je pod upravo mariborske naprave. Med okupacijo so jo preveč izrabljali ne da bi jo popravljali, zato se je povsem pokvarila. Zdaj so jo po popravilu, kar ni bila lahka naloga, ker je primanjkovalo redkega posebnega materiala. Zmogljivost te peči je do 1000 kg kruha v 9 urah. Kruh te pekarne se odlikuje s svojo kakovostjo.

Zagreb ima svoj premogovnik. Mestni ljudski odbor v Zagrebu je lani vzel v Ljublinovcu premogovnik za preskrbo mesta s premogom.

KIRKLAND LAKE

Lokalni Svet Kanadskih Južnih Slovanov bo imel javno zborovanje v soboto 28. februarja ob 7. uri zvečer.

Namen zborovanja je, da se seznanimo z zelo važnimi vprašanji in nalagami, katere stoji danes pred nami. Glavni govornik na tem zborovanju bo urednik Novosti tov. Stanko Bolf iz Toronta. Vsled tega vabimo vse naše izseljence iz naselbine in okolice, da se zborovanja udeležijo polnoštevilo.

REDNA SEJA
Lokalnega SKJS v Kirkland Lake se bo vršila 29. februarja ob 7. uri zvečer v prostorih S. K. H. 40 Label Ave.

Ker bo ta seja zelo važna je potrebno da se jo vsi udeležimo. Posebno pa je važno, da pridejo vsi oni, ki se nameravajo vrniti to leto v staro domovino, da bodo skupno naredili plan in vse potrebno, kar je potrebno za pripravo na odhod.

Odbor.

Telefon: Midway 9131

Res. KI. 8889

GRAFSTEIN'S SILK SHOPPE

Mi imamo v zalogi vsake vrste importiranega blaga za moške in ženske obleke vseh vrst in vse kar spada za obleke. Prodaja na yarde.

Za prijatelje Jugoslovane blago po znižanih cenah za pošiljke v Evropo. Odprto vsak večer do 8 ure. Pridite in si oglejte našo trgovino.

Postrežba točna.

278 College St.

Toronto.

Prešernova pesem

ORGLAR

Popusti posvetno rabo
orglarček in gre v puščavo,
tam prepevat božjo slavo,
svoje citre vzame in sabo.

Pesmi svoje med stoglasne
v gozdu zliža tičev kore
od prihoda zlate zore,
dokler sonca luč ne vgasne.

Al, veselje v srcu vtini
časoma mu za petje slavcev
in vseh bogda prebivalcev,
ker vsak svojo vedno goni.

Kosa, trdokljunska dete,
od preljubga Avguština,
vel'koglavga kalina
nauči pet' pesmi svete.

Zmerom svojo goni slavček,
zmerom od ljubezni bije
srcu sladke melodije,
toži ga Bogu puščavček:

"Lej, kalin, debeloglavček,
trdokljunast kos je svoje
pesmi pustil, lepše poje,
poduči'te da se slavci!"

Al, BOG slavca ni posvaril,
le posvaril je puščavca:
"Pusti peti mojga slavca,
kakor sem mu grlo vstvaril.

Pel je v sužnosti železni
Jeremij žalost globoko;
pesem svojo je Visoko
Salomon pel od ljubezni.

Komur pevski duh sem vdihnil,
ž njim sem dal mu pesmi svoje;
drugih ne, le te naj poje,
dokler, da bo v grobu vtihnil."

Razvoj radia v Jugoslaviji

V petletnem planu Jugoslavije zavzema radio posebno mesto. Z ustvarjanjem materialne podlage za razvoj radia so začeli takoj po vojni, tako da imajo danes v Jugoslaviji 14 srednjevalovnih in 2 kratkovalovnih radio postaj, medtem ko so bile pred vojno leta 1939. le 3 srednjevalovne in ena kratkovalovna postaja. Razen zvezne postaje v Beogradu so še radio postaje v vseh glavnih mestih posameznih ljudskih republik. Med tem ko je skupna moč radijskih postaj v bivši Jugoslaviji znašala 23.8 kilovatov, znaša moč današnjih radijskih postaj 97 kilovatov, kar pomeni, da je štirikrat večja od predvojne.

Radio je v današnji Jugoslaviji mnogo bolj popularen, kakor pred vojno. Leta 1939. je bilo v državi 155.000 radijskih naročnikov, danes jih je pa 220.000, čeprav je okupator odnesel iz države veliko število radijskih aparatov. V podjetjih domače radijske industrije so bili že izdelani prvi radijski aparati znamke "Kosmaj".

Medtem ko so bile vse radijske postaje v bivši Jugoslaviji v rokah kapitalistov, so je preko radia izvajali tudi svoj politični in "kulturni" vpliv, so postale v FLRJ radijske postaje v rokah ljudstva v boju za zgraditev države, za izvedbo petletnega plana in močan činitelj mednarodnega sodelovanja, ter boja demokratičnih na-

rodov za pravičen mir. Program jugoslovanskih radijskih postaj poma-ga tudi kulturno dvigati ljud-ske množice. Posebnega pomena je kratkovalovna postaja v Beo-gradu, ki oddaja vsak dan 29 krat vesti v 15 tujih jezikih. Razen te-ga prinaša kratkovalovna postaja oddaje v slovenščini in makedon-sčini.

Jugoslovanske radio postaje so zelo popularne v tujini. O tem pri-čajo številna pisma, ki jih dobiva zvezna radijska postaja v Beogra-du iz vseh držav sveta in celo od poslušalcev v Novi Zelandiji, v Ameriki in na Japonskem.

Petletni plan določa, da mora moč jugoslovanskih radio postaj doseči 850 kilovatov. Prav tako bo-do v vseh republikah zgrajene po-staje z najmanj 20 kilovati. Zve-zna srednjevalovna radio postaja v Beogradu bo imela v planu 150 kilovatov, kratkovalovno središče v Beogradu pa 210 kilovatov. Po podobem načinu bodo okreplejane tu-di posamezne releejne postaje v državi. Od leta 1951 naprej bo zna-šala zmogljivost jugoslovanske ra-dioindustrije 150.000 radio apara-tov letno. V načrtu je tudi proiz-vodnja zvočnikov in postavitve zvočnikov v vseh, podjetjih in ta-ko dalje.

Radio v Jugoslaviji v resnici služi narodu, a ne za oglašanje v korist veleindustrijalstov, kot je v navadi v raznih drugih deželah.

Prikazivanje filmov v Ontario in Quebec

IZ URADA SVETA KANADSKIH JUŽNIH SLOVANOV

Po določitvi Izvršnega Odbora Sveta Kanadskih Južnih Slovanov se bodo tekom marca in aprila prikazovali filmi o borbi, delu in življenju naroda Jugoslavije v živih večjih mestih Ontario in Quebec.

Vsebinska teh filmov je za naše priseljence zelo važna in krasna. Pogled, misli in spomini na svojo rojstno domovino se bodo pred va-mi vrstili na platnu kraji, dogod-ki iz življenja in delo narodov no-ve Jugoslavije. Spoznali se bode-te z znanim procesom vojnega izda-jalca Draža Mihajloviča v Belgra-

du, dalje z športom, veselo pesmi-jo jugoslovanske mladine, delom agrarne reforme in preseljevanjem ljudi iz zapuščenih krajev zemlje v bogate predele Banata, Bačke in Srema, poset Maršala Tita na hr-vatskem, obnova in gradbo Reke, itd.

Ti filmi bodo trajali več kakor dve uri in pol, in se boste med tem časom nahajali tako rekoč v stari domovini med svojimi brati in se-strami in obenem se boste spozna-li z resnico, stvarnostjo in lepoto naše rodne zemlje.

VIDELI BOSTE SLEDEČE FILME:

V IMENU NARODA — Izdajalec in vojni zločinec Draža Mihajlovič pred sodiščem.

NOVE PRIDOBITVE — Fizkultura — štafeta jugo-slovanske armade po celi državi.

NOVA DRŽAVA — Agrarna reforma v Jugoslaviji. **MARŠAL TITO NA HRVATSKEM** **REKA V OBNOVI IN IZGRADNJI**

Filme bo v imenu SKJS (Veča) prikazoval Mirko Šimac, vodja Kanadsko — jugoslovanske mladine z slede-čim razporedom:

Hamilton v soboto, februarja 28.

Velland v nedeljo februarja 29.

Port Colborne v torek Marca 2.

Thorold — St. Catharines, v četrtek 4 marca.

Windsor, v soboto 6. marca.

Chatam, v nedeljo 7. marca.

Sarnia, v torek 9. marca.

Toronto West, v četrtek, 11. marca.

Toronto East, v soboto in nedeljo, 13 in 14. marca.

Sault Ste. Marie, sreda in četrtek 17. in 18. marca.

Sudbury in Creighton Mine, v soboto in nedeljo, 20 in 21. marca.

Porcupine Camp, torek, sreda in četrtek 23,24,25. marca.

Kirkland Lake in Larder Lake, sobota in nedelja, 27. in 28. marca.

Geraldton četrtek 11. aprila.

Port Arthur v soboto in nedeljo, 3. in 4. aprila.

Naprosi se vse mestna lokalna Veča S.K.J.S. v gori omenjenih mestih in naselbinah, da uzamejo razpored prikazovanja filmov v obzir in delajo kolikor mogoče, da bo uspeh teh filmov čim večji. Tam

Mr. Harry Pollitt pride v Kanado

Delavska Progresivna Partija je povabila Mr. Harry Pollitt-a glav-nega tajnika komunistične Partije Vel. Britanije na obisk v Kanado v namenu, da bo prepotoval obšir-no to deželo. On bo prišel v Kana-do 9. ali 10. aprila in bo govoril na več zborovanjih vključno na Majski proslavi v Torontu 2. Maja. Brez dvoma, da bo njegov obisk v Kanadi zbudil veliko zanimanje posebno vsled tega, ker prihaja iz dežele katera igra zelo važno vlo-gu na svetovni areni, a jo sedanja delavska vlada vodi po nevarni poti. Temelj njegovim govorom v Ka-nadi bo: "JE BRITANIJA DO-VRSILA?".

Tukaj je nekoliko njegovega živ-ljenjepisa, da se nekoliko spozna-mo s človekom, ki zavzema zelo važno in odlično mesto, med vodil-nimi osebam Vel. Britanije:

Mr. Harry Pollitt, voditelj ko-munistične partije Vel. Britanije je začel delati z 12. letom, kot po-moćnik v prednici Lacanshire cot-ton Mill. Pozneje je premenil stro-ko ter delal v tovarni za izdelo-vanje parnih kotlov in je bil leta 1912 že enakovreden član društva izdelovalcev parnih kotlov. Kmalu je postal zaupnik unije in ker je bil zelo nadarjen je organizacija v Manchesteru spoznala njegove zmō-nosti ter ga izvolila za tajnika ene od največjih podružnic Britanske Socialistične Partije.

On je vodil mnogo pristaniških in lajedelnih gibanj in izbolj-

šaval delavski položaj že v prvi svetovni vojni in po vojni. Njegov-a agitacija je bila v glavnem vzrok za "Jolly George" dogodek leta 1920., ko so pristaniški delav-ci stavkali ter niso hoteli nalagati orožja za tedanje Poljsko, ki je bila tedaj v vojni s Sovjetsko zve-zo. On je bil vedno odločen zago-vornik tesnega prijateljstva med Vel. Britanijo in Sovjetsko zvezo, katero je že obiskal ob številnih prilikah.

Kot unijski delegat na konfe-rencah Labor Partije in T. U. C., se je neprestano protivil stališču J. R. MacDonald-a, katerega usodo je večkrat prorokoval, namreč, da bo zavlekel svojo stranko v reak-cionarni tabor.

Leta 1925 je bil obsojen na 12 mesecev zapora radi revolucionar-nega delovanja in zopet leta 1934 je bil aretiran v Cardiff-u skupaj z Tom Mann-om radi govorov in protestov proti postopanju do ne-zaposlenih delavcev. Ob tej priliki je seveda javni ogorčeni pritisk iz-posloval, da je bil spuščen na svo-bodo.

Ob času Španske državljanske vojne, je govoril na več sto zboro-vanjih v prilog lojalistom in proti Frankovemu fašizmu. On je tudi mnogo več, kot kdo drugi dopri-nesel za organiziranje Britanskega bataljona v Internacionalni brigadi. Večkrat je obiskal Republikan-sko Španijo v dobi med 1936 — 1939. letom in zbral zelo veliko

svoto za podporo španskim lojali-stom.

Tudi v zadnji vojni je govoril na stotine zborovanjih širom deže-le, po mestih in tovarnah, ter vz-podbujal na vojne napore za skup-no zmago britanskega in sovjet-skega ljudstva nad Hitlerjem.

V splošnih volitvah je on dobil v East Rhondha volilnem okrožju 15.761 glasov in izgubil sedež za manj kot 1.000 glasov.

Njegova priljubljenost, kot go-vornik ne obstoji samo v veliki go-vorniški množici ampak v glav-nem v natančno pripravljenem go-voru. Njegovi govori so sestavljeni s tako natančnostjo in dejstvi, da je opoziciji odgovorjeno predno si upa oglasiti.

On je spisal tudi več knjig in pamfletov med katerimi so zelo poučne in globoke: "Kako si pri-dobiti mir", "Odgovori na vpraša-nja", "Pollitt odgovarja Foot-u", "Krimski konferenca", "Čemu bi ti moral biti komunist" in mnogo drugih.

Razpored njegovega potovanja po Kanadi je naslednji:

V Kanado pride 8. ali 9. aprila Mesto, kjer bo govoril: Cape Breton 11. aprila Načrt za Toronto 13 ali 14 " Načrt za Ft. Wm. 16. aprila; Winnipeg 17. ali 18. aprila; Regina 19. aprila; Saskatoon 20. aprila; Edmonton 22. aprila; Calgary 23-24-25 (Drumheller) aprila;

Vancouver 27. do 30. aprila; Bo prispel z letalom v Toronto Toronto (Majska proslava) 2. maja; Hamilton 3. maja St. Catharine 4. maja; Windsor 7. maja Sudbury 9. maja; Timmins 11. maja; Ottawa 13. maja; Montreal 14.-15. maja;

Naročite zbirko novih gramofonskih plošč

IZ URADA SVETA KANADSKIH JUŽNIH SLOVANOV

Glavni urad Sveta Kanadskih Južnih Slovanov, je prejel iz domovine najnovejšo zbirko gramofonskih plošč, katere morejo našim izseljencem poslužiti ob raz-nih družabnih prilikah bodisi na domu ali v dvoranah.

V albumu dvanajst plošč se nahajajo;

1. BRANKOVO KOLO — Pevsko društvo "Kolo" iz Šibenika
PASTIRCE KOZA — Pevsko društvo "Kolo" iz Šibenika
2. HEJ BRIGADE — Pesem slovenskih brigad, Matej Bor, Solist Hvalič
NA OKNU GLEJ — Poje jugoslovanski partizanski zbor, Zihel Roženec
3. SAMO EN CVET — Glazba — Rado Simoniti; besede, Tone Kajuh
NA KRASU — Glazba — Rado Simoniti; besede, Juš Kozak
3. MARA V JEZERU — Poje Jugoslovanski Partizanski zbor
BOLAN MI LEŽI — Poje Jugoslovanski partizanski zbor
5. MOJA KOSA JE KRIŽAVNA — Narodna pesem
MATERI PADLEGA PARTIZANA — Pesem, Zorko Prelovec
6. OJ SOKOLE — Poje Pevsko društvo "Kolo" iz Šibenika — drugi del — Solist Mileva Bodražić — Relja, Bru-no Belamarič in Zvonko Zorič — Dirigira Dani-lo Danev.
7. NATE MISLIM
TAMBURICA Z DROBNIM GLASOM — Josip Batistič.
8. MOJA MILA JESI LI SPAVALA — Izvaja tamburaški zbor
O SARAJEVO VATROVITO — Pevski zbor z sprem-ljanjem tamburic.
9. JA SAM MAJKO CURA FINA
PASTIRCE MLADO I MILO — Izvaja Josip Batistič s gitaro
10. SVE SE KUNEM — Tamburaški zbor pod vodstvom Milana Verni
ZAPLET KOLO — Tamburaški zbor pod vodstvom Milana Verni
11. JA SAM JOVICU — Izvaja tamburaški zbor, Milan Verni
SEČANČICA KOLO — Izvaja tamburaški zbor, Milan Verni
12. MAMICA GRIVNA
DJEVOJČICA MALA
ŽIKINO KOLO — Izvaja tamburaški zbor, Milan Verni

Gornja zbirka najnovejših gramofonskih plošč sku-paj z Albumom stane \$15.00. Naročbe s priloženim znes-kom v čeku naj se pošljejo na Svet Kanadskih Južnih Slovanov, kateri bo naročbo izvršil preko "M. Morris Co. v Torontu.

Prvih šest plošč so nam poslali naravnost iz domo-vine, drugih šest je pa iz Združenih držav. Ako nekdo že-li samo one plošče, ki so iz domovine naj nam to sporoči. V tem slučaju je cena zanje skupaj z Albumom \$8.00

PESEM GORA

MISKO KRANJEC

V baraki je bilo že živahno. Ljudje so že vstali, vsak se je ukvarjal s svojim delom. Nekateri so se umivali pred barako, v baraki sami pa so drugi bodisi posedali po pro-gradih in kadili, ali čistili, ali kar že delali, medtem ko je Čopič delil zajtrk. Komandir Volk je sedel za mizo, na kateri je še vedno brlela luč ter je pregledoval pošto, ki sta jo bila prinesla kurirja z druge stanice.

Ko je Drejc vstopil, se je Volk radovedno ozrl po njem in se razveselil. Bil je v skrbeh zanj, saj se je fant skoraj dve uri zamudil. Čeprav na Drejčevi poti zasede niso bile nekaj vsakdanjega, nikdar ne moreš vedeti, kdaj bo kdo zadel ob njo. Vedel je tudi, da Drejca čuva Maks in da vse storil, tudi padel bo, če je treba, samo da Drejc ostane, toda nesreča se lahko posmeji ljudem in po svoje odloči.

"No, si se vendar le vrnil? Bal sem se že zate. . . od nikoder te ni." Vstal je in dal Drejcu roko, zgolj iz rado-sti, da se je vrnil. Zagledal se je Drejcu v lice in je videl, da je fant resno bolan. Sinoči ga ni hotel pustiti zdoma. Le zato, ker je Drejc po vsej sili hotel, je dovolil. Zdaj je vedel, da ni storil prav.

"Bolani si, "je rekel Volk. "Tako je greš ležat."

Zdaj Drejc ni več prikrival, da je bolan. "Bolani sem, "je pritrdil in nato predajal Volku pošto. "To sem prin-esel. — Tam na oni strani so spet imeli zasedo." je pove-dal, "pa so imeli srečo, da se nikomur ni nič zgodilo. — Tu sem privedel tovarišico, ki potuje dalje. Tovarišica Tanja." Pri tem se je nehote ozrl po Volku kakor tudi po Tanji. Ves čas je mislil na svoj privid in je zdaj bil rado-veden, ali bo komandir videl Tanjo — Tinco. Slišal je svoj glas, vedel je, da pripoveduje o dekletu, pa je bil radove-den, če bodo odgovorili tudi drugi. Pa je res Volk sprego-voril s Tanjo, in ona je odgovorila, dasi vsebine tega nju-nega pogovora ni več doumel.

— In vendar sem bolan, si je dejal Drejc. — To ni ne Tanja ne Tinca, to je samo privid Tince. In ko sta ona še govorila, je mislil, da je tudi to navaden privid, kakor je bilo vse drugo. — A kljub vsemu vse tako podobno resnici, ga je še obšlo.

"Kdaj grem naprej? "je slišal Tanjino vprašanje komandirju. Kaj ji je Volk odgovoril, ni več razumel. Le-zel je na slamo na pogradu in se začel zakopavati v odeje, ker ga je začela stresati mrzlica.

"Malo čaja boš pa vendar popil, kaj?" je slišal, kako mu Čopič prigovarja. "Dobro ti bo storilo. Žganja sem prilil." Očitno je bil hudo bolan, ker je kuhar brez vsa-kih prošenj in brez vsakega razmišljanja vliil v čaj žganje.

Popil je skodelico čaja, se nato pogrnil z odejama ter bolščal nekam v somrak pred seboj. Kakor iz neznan-ske daljave, tam od nekod s Slapov, je slišal vmes glas svoje Tince, ko se je pogovarjala z ljudmi v baraki in z Volkom. Zdaj ni bilo več tistega suma v njegovem srcu, da je to samo prividna Tinca, ki mu je bila na javki tako odtujena, ne ona, ki mu je prikrivala, da je s Slapov in trdila, da je Dolenjka. Vse tisto je bila samo njena igra. Zdaj se je smehljala, celo ji je rekel, da nikakor ni bilo lepo, ker se mu je prikrivala. Smehljala se mu je, ko se ga je dotaknila z roko in rekla:

Drejc, glej prišla sem k tebi, pa si jezen name! Po-zabi tisto. Bila je samo preizkušnja: hotela sem vedeti, ali me še nisi pozabil. Pojdi, greva rajši na Jame in Slape. Že dolgo nisem bila tam. Rada bi spet enkrat videla tiste naše kraje.

— Tam je vse požgano, je rekel žalostno Drejc. Sa-mo stene so ostale, pa še tiste so razrušene.

— Vseeno, je odvrnila. — Pojdiva.

— Pojdiva.

Šla sta. Šla sta v domače, njima nekoč tako drage kraje. Najprej sta se ustavila na Slapeh, kjer je nekoč ži-vela Tinca, na Slapeh, ki so bili zdaj požgani, z žalost-nimi razpadajočimi stenami, z jablani okrog, ki so spu-šale orumenelo listje. Tinci so se v boli orosile oči nad ljubim domom.

— Našega doma ni več, je dejala. — In nikogar ni.

— Ni ne vašega ne našega, je prikimal Drejc.

Šla sta na Jame, kjer sta našla prav tako razdejanje. Ko sta tam hodila, sta se spomnila nekdanih časov, ki so bili tako lepi, spomnila pa sta se prav tako nekdane Drejčeve mladostne vročične želje, da bi našel kraljico gora.

— Viš, pa sem jo le našel, je dejal naposled Drejc. — Našel sem svojo kraljico gora.

Tinca se je ozrla po njem, pomežikovala, nato pa ti-ho in boječe vprašala:

— Zares si jo našel?

Prikimal je. — Zares sem jo našel.

— Kdo je? Kako ji je ime? je dahnila, ker se je bala prevelikega razočaranja.

Prijel jo je za roke, se ji zagledal v oči in rekel:

— Ugani!

— Saj ne morem, povej kar sam!

Spet ji je pogledal v oči, se nasmehnil veselo in od-vrnil:

— Tinca ji je ime in s Slapov je doma. . . Zardela je močno in pobesila pogled. Drejc pa je nadaljeval: — Ali se spominjaš, kako je bil Maks vedno govoril: — Ko ti dorasē, bo spremenila svoje ime. Takrat se bo imenovala Tinca in s Slapov bo doma. Glej, kako se je vse uresni-čilo, kakor bi bil Maksu kdo povedal. Prav je imel. Ko je bil ded Matic mlad, se je imenovala Marta, za Maksa pa je bila Lenka. Odšla je po svetu in zapustila Maksa. Ko se je naposled vrnila, je bila spet mlada in Tinca so ji rekli. Tudi Tinca je odšla po svetu, ušla je švabom, ki so jo hoteli odvesti, ušla je in postala partizanka. Odšla je samo v gore in ta večer se je vrnila. Zdaj tu hodi in bo za vedno tu ostala. . .

— Tu bo ostala za vekomaj, Drejc. — Kraljica teh gora bo in kraljica mojega srca. In srečna bo vedno, samo da mine ta vojna.

(Dalje prihodnjič)